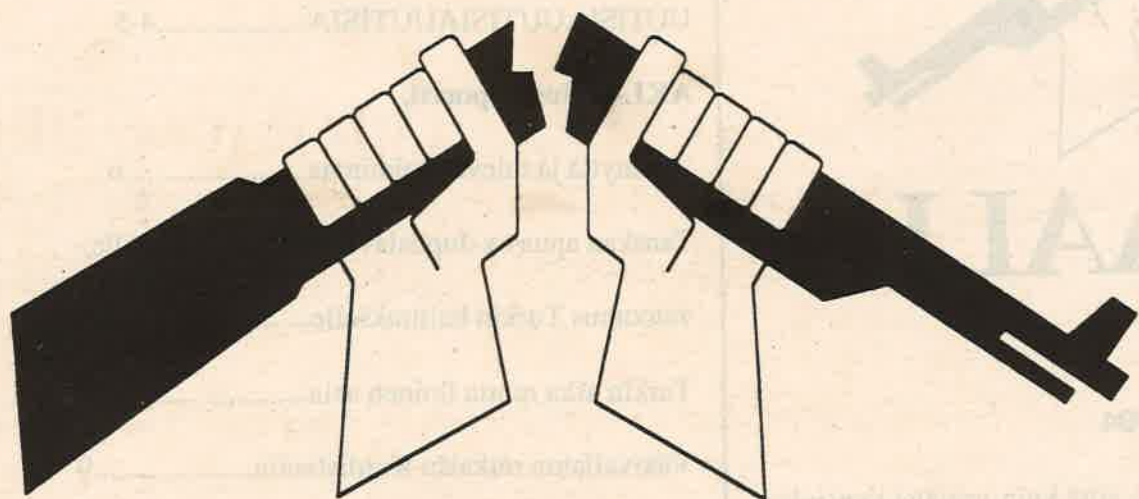

SIVARI &

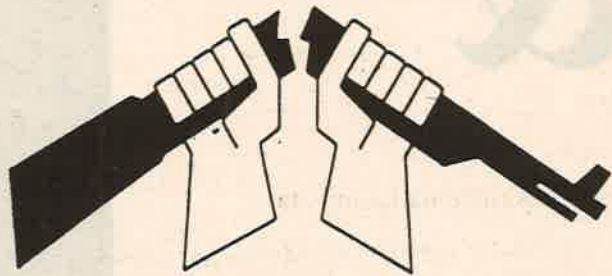
TOTAALI

NUMERO 1 MAALISKUU 1994

JO 20 VUOTTA KATKAISTUJA KIVÄÄREITÄ

SIVARI &

TOTAALI

PÄÄKIRJOITUS 2.3.1994

Voiko silloin tällöin tuntua siltä kuin yrittäisi kynsivii-
lalla sahaten kaataa militarismen valtavaa rauta-
monumenttia jalustaltaan alas?

Tai saako turhautuneisuus vallan, kun yrittää vakuuttaa
armeijan järjettömyyttä sen vannoutuneille kannattajil-
le, jotka perusteetta, mutta varmana ja ponneekkaasti
selittävät idästä pian vyöryvän tankkimeren satoinetu-
hansine pakolaisineen?

Vastaus: voi ja saa.

Seuraavaksi voisi kysyä: minkä vuoksi tuon tuostakin
on vapaaehtoisesti vaivuttava epätoivoon?

Ei tarvitse vaipua.

Rauhanrakentamisen en ruohonjuuritasolla (tai muu-
toinkaan) pidä lähteä huonosta omastatunnosta tai aja-
tuksesta "en tee mitään" tai "en tee tarpeeksi". Rauha
lähtee siitä, ettei ensitöikseen lyö. Tämän saavutettuaan
voi kokeilla hymyä.

Myös asioista puhuminen kantaa mehukkaampaa hedel-
mää kuin vaikeneminen. Ja tärkeintä tässäkin on myös
vastakkaisten mielipiteiden kunnioittaminen. Suvaitse-
vaisuuden ei missään nimessä pidä olla "hyväksyn kaiken
ja rakastan kaikkia" -hurskastelua, koska se on vale,
mutta kannattaa pitää mielessä, että sota alkaa suvaitse-
mattomuudesta, tietämättömyyden mukanaan tuomasta
ennakkoluulosta... ja tietenkin yli-itsekkydestä.

Lempeä aivopesu asenteiden muokkaamiseksi väkival-
lattomuuden polulle on takuulla pienempi rikos kuin jos
sen tekee päinvastoin.

Nyt kun olen lasketellut omani ja luultavasti monen
muunkin itsetunnon miinuksien puolelle, lohduttaudun
ja lohdutan sillä, ettei ole mitään mieltä surra kaiken
aikaa esimerkiksi somalien, palestiinalaisten, kurdien ja
muiden sorrettujen, sodan jaloissa kärsivien kansojen
tilaa, sillä tärkeää on myös vaikuttaa oman maansa
asenteisiin ja lakeihin siten, että kynnyksen siviilipalveluk-
seen ja totaalikieltäytymiseen entisestään alenisi, vaikka
jonkun verraten pienen asian vonkuminen Suomessa
saattaa tuntua merkityksettömältä, jos sitä tarkastelee
koko maailman hätää ja kurimusta vasten.

Ei siis ole syytä itkuun ja epätoivoon AKL:n 20. juhla-
vuotena.

Lopuksi lyhyt lurina:

Kun muutin aikoinaan äitini kanssa Rovaniemellä uu-
teen kotiin, oli entinen asukki kirjoittanut tussilla vessan
vihreään kaakeliin: "Maailman, joka on parannettava, on
sinun sisälläsi."

Jaa-a. Kevätaurinkoa toivon.

Nanni Akkola

TÄSSÄ NUMEROSSA

Liittokokouskutsu, uutiset alkavat.....3

UUTISIAUUTISIAUUTISIA.....4-5

AKL-Oulun raportti,

mennyttä ja tulevaa toimintaa.....6

Tanskan apua ex-Jugoslavian sotilaskarkureille,

vetoomus Turkin hallitukselle.....7

Turkin arka mutta iloinen asia.....8

Väkivallaton ratkaisu Kurdistanin.....9

NORDICOM '94 Oslossa.....10-11

Kirjoituksia maailmalta: Afrikka, Ahvenanmaa,

ex-Jugoslavia.....12-13

Robin Lundell on Amnestyn ensimmäinen sivari...14

Yksi järjestö vai monta? Ari J. Kananen pohtii.....15

Rangaistuslaki eduskunnan käsiteltäväksi.....16-17

Aseistakieltäytyminen Euroopan maissa jälkipyyk-
kiä.....18

LUKIJOILTA.....18-19

SIVARI & TOTAALI

Sivari & Totaali -lehti on Aseis-
takieltäytyjäliitto ry:n neljästi
vuodessa julkaisema antimilita-
ristinen mielipidelehti.

14.vuosikerta

Tilaukset:

80mk/vuosi, tili PSP 800017-750
541 (liiton jäsenille ilmainen)

TOIMITUS:

Nanni Akkola
vastaava päätoimittaja

toimittajat:

Ari J. Kananen
Juha Keltti
Kaj Raninen

Painopaikka:

Pyhäjokiseudun Kirjapaino SLP Oy,
Oulainen 1994
983-4795211

ASEISTAKIELTÄYTYJÄ- LIITTORY.

Rauhanasema, veturitori
00520HELSINKI
puh. (90) 140 427
fax. (90) 147 297

AKL - OULU
PL 103
90501 OULU

ISSN 1235-4406

ASEISTAKIELTÄYTYJÄLIITON LIITTOKOKOUS OULUSSA 26-27.3

*Liittokokous **lauantaina 26.3 klo 13.00**. Osoite Pakkahuoneenkatu 19, 2 kerros.

*Esillä sääntömääräiset asiat (tilinpäätös, toimintakertomus, uusi hallitus).

*Lisäksi keskustellaan mahdollisesta tarpeesta jakaa nykyisen AKL:n toiminnot kahdelle eri järjestölle - muttei tehdä mitään päätöksiä.

*Sekä keskustellaan siitä, millä tavalla AKL haluaisi aseistakieltäytyjien aseman olevan määritelty kriisin aikana - nythän sitä ei ole määritelty ollenkaan.

KAIKKI AKL:n JÄSENET JA MUUT KIINNOSTUNEET Tervetulleita!!!

LIITTOKOKOUKSEN YHTEYDESSÄ AKL JA KSL-OPINTOKESKUS JÄRJESTÄVÄT SEMINAARIN:

ASEVELVOLLISUUDEN LOPPU?

Ohjelma:

la 26.3 klo 17-19 luento "Varustelun ja miesvoiman suhde suomalaisessa puolustuspolitiikassa". Erikoisasiantuntija Juha Keltti.

klo 19-20 keskustelua luennosta.

su 27.3 klo 10-13 ryhmätyö "Myyttisen aineksen ja todellisuuden suhde turvallisuuspoliittisessa keskustelussa". Juha Keltti vetää.

klo 10-13 ryhmätyö "Aseistakieltäytyjäliikkeen strategiat asevelvollisuuden lopettamisen edesauttamisessa". Kaj Raninen vetää.

klo 14-16 luento "Suomen sotilasstrategisen aseman ja historian käyttö asevelvollisuusjärjestelmän legitimoinnissa" Valt.yo. Kaj Raninen.

klo 16-17 keskustelua luennosta.

Paikka sama kuin liittokokouksella.

SIVARIMÄÄRÄ JATKAA KASVUAAN

Vuonna 1993 siviilipalvelushakemuksen jätti kaikkiaan 1992 asevelvollista. Edellinen ennätys kesti siis vain noin vuoden. Reservistäkieltäytyjiä oli viime vuonna kaikkiaan 413. Näistä 306 oli kieltäytynyt vasta kertausharjoituskutsun saatuaan ja joutuu näin ollen suorittamaan täydennyspalvelusta.

SITTENKIN VOITTO

Vuodenvaihteen tienoille ajoittuneet sivaria koskevien säädösten muutokset toivat lopulta myös yhden parannuksen:

Työministeriön uusien määräysten mukaan palvelupaikka ei enää saa tehdä rikosilmoitusta luvottomasti palveluksesta poissaolevasta sivarista konsultoimatta ensin Vaasan koulutuskeskuksen kanssa. Palvelupaikkojen kiirehtiminen rikosilmoitusten kanssa on johtanut pahimmillaan turhiin oikeudenkäynteihin.

JÄRJESTÖUUTISIA

AKL:n hallitus päätti kokouksessaan 19.12 liittää järjestömme Antifa-Helsingin yhteisöjäseneksi. Antifa-Hki on rasismiin ja fasismin vastainen sitoutumaton nuorisjärjestö. Hallitus totesi yksimielisesti, että Antifan tavoitteet ovat ehdottomasti kannatettavia ja koska se on toiminnassaan sanoutunut irti väkivallasta, ei jäsenyydelle ole esteitä.

U U T I S I A

ENSIMMÄINEN ALISTUMATTOMUUSVAUVA SYNTYI

AKL:n hallituksen jäsen ja monivuotinen aktivisti **Jusha Höykinpuro** on totaalkieläytyjä, ex-lakkokenraali ym.ym. **Yrjänä Rankan** avustamana synnyttänyt helmikuun 22. päivän aamuna pienen tyttövaivan, paino 3 kg 370 g, pituus puoli metriä. Toimenpide kesti 3 h 1 min, ja saamiemme tietojen mukaan koko perhe voi erinomaisesti. Liikuttuneina toivotamme onnea ja alistumattomuutta äidille ja isälle kuin myös uudelle rauhanaktivistille.

Jushan odotus on ohi.

VETOOMUS YKSITYISTEN SIVIILIPALVELUSPAIKKOJEN LISÄÄMISEN PUOLESTA

Katsomme, että yksityisoikeudellisten siviilipalveluspaikkojen määrää tulisi pikaisesti lisätä. Mielestämme Siviilipalvelusasiain neuvottelukunnan vuosina 1993 ja -94 antamat puoltavat lausunnot muodostavat perustan uusien yksityisoikeudellisten paikkojen hyväksymiselle.

Yksityisoikeudellisten palveluspaikkojen määrän lisääminen olisi erittäin tärkeää, sillä palveluspaikoista valitsee tällä hetkellä kova pula, mikä johtuu lähinnä siviilipalvelusmiesten määrän voimakkaasta kasvusta, mutta myös siitä, että monet julkisella sektorilla toimivat siviilipalveluslaitokset ovat taloudellisen laman johdosta vähentäneet tarjoamiensa paikkojen määrää. Monet siviilipalvelusvelvolliset joutuvat odottamaan palveluksen alkamista kuukausia tai pidempäänkin. On myös esiintynyt tapauksia, joissa palveluksensa jo aloittanut siviilipalvelusmies on koulutusjakson jälkeen kotiutettu, koska hänelle ei ole kyetty löytämään palveluspaikkaa. Uusien yksityisoikeudellisten palveluspaikkojen hyväksyminen olisi tärkeää myös siviilipalveluksen sisällön kehittämisen kannalta.

Yksityisoikeudellisten palveluspaikkojen hyväksymistä puoltaa myös yhdenvertaisuus. Nyt hyväksymistään odottavien yksityisoikeudellisten yhteisöjen joukossa on monia sellaisia, joiden kaltaisia on jo hyväksytty.

Vetoamme valtioneuvostoon, että se hyväksyisi kaikki Siviilipalvelusasiain neuvottelukunnan puoltamat yksityisoikeudellisten yhteisöjen hakemukset mahdollisimman pian. Viime kädessä katsomme, että uusista yksityisoikeudellisista paikoista päättäminen tulisi jättää yksinomaan työministeriön huoleksi.

Espoon Musiikkiopisto

Espoon Teatterisäätiö

Evangeliska Folkhögskolans i Österbotten garantiförening

Jyväskylän Steiner-pedagogisen päiväkodin kannatusyhdistys

Kansainvälinen Vapaaehtoistyö

Lappfjärds Folkhögskolans Garantiförening

Natur och Miljö

Oulun Ensi- ja Turvakoti

Pyhän Segein ja Hermanin Veljeskunta

Suomen Mielenterveysseura

Suomen Sadankomitealiitto

Svenska Österbottens Ungdomsförbund

Tampereen Työväen Teatteri

Varsinais-Suomen Musiikkioppilaitoksen Kannatusyhdistys

Aseistakieltäytyjäliitto luovuttaa ylläolevan vetoomuksen työministerille 5.4. Maaliskuun 4. päivään mennessä sen olivat allekirjoittaneet yllämainitut 14 järjestöä.

U U T I S I A U U T I S I A

UUSIA SIVARIPAIKKOJA?

Siviilipalvelusasiain neuvottelukunnan 19.1 pitämä kokous toi mukanaan järjestyttävän muutoksen: puolustusministeriön ja pääesikunnan edustajat eivät enää vastustaneet kaikkia uusia paikkoja. Yksimielisen SPANK:in puollon sai ensimmäisenä Hyvinkään veteraanitalosäätiö ja sen jälkeen Diakoniasäätiö Foibe Diakoniasiftelsen ja Tampereen Vanhustentaloyhdistys ry.

Perinteisen äänestyspäätöksen (4-2) jälkeen puollettiin Tanssiteatteri Hurjaruuthin Kannatus ry:n, Maailman Luonnon Säätiön Suomen rahaston, Keravan Suzuki-Soittajat kannatusyhdistys ry:n, Oulunkylän Pop/Jazz konservatorion kannatusyhdistys ry:n, Kontiolahden vastaanottokeskus oy:n, Evangeliska folkhögskolansa i Österbotten garantiförening rf:n ja Kansallinen sivistysliitto ry:n hakemuksia.

Tällä hetkellä SPANK:n puollon ja asetuksenmuutoksen välissä odottaa kaikkiaan 50 yksityisoikeudellista hakemusta. Puolustushallinnon puollettua SPANK:ssa uusia paikkoja ensimmäistä kertaa yli vuoteen on toivottavaa, että ainakin joitakin uusia paikkoja todella viimein hyväksyttäisiin.

Myös toinen AKL:n ajama asia näyttäisi olevan hitaasti etenemässä. SPANK:n pöytäkirjan mukaan päätettiin selvittää edelleen vaihtoehtoa, jonka mukaan työministeriö maksaisi osan siviilipalveluslaitoksen kustannuksista. AKL:n käsityksen mukaan tämä lisäisi paikkojen tarjontaa ja vähentäisi sivareiden oikeuksiin kohdistuvia loukkauksia.

ASEISTAKIELTÄYTYJÄ VANGITTU KROA- TIASSA

Karlovacilainen Ratko Dojcinovic toimitettiin sotilasvankilaan 8.8.1993 koska hän ei noudattanut Kroatian sotilasviranomaisten puhelimitse antamia palvelukseenastumismääräyksiä. Hän ei ollut vastaanottanut mitään kirjallista määräystä. Kaksi päivää aikaisemmin hän oli jättänyt oikeusministerille hakemuksen vaihtoehtopalvelukseen.

Vaikka Kroatian perustuslaki tunnustaa oikeuden kieltäytyä aseista, aseistakieltäytyjät ovat yhä sotilaallisten määräysten alaisia silloin, kun heidän hakemuksiaan käsitellään. Puhelinsoiton jälkeen poliisi toimitti kirjallisen palvelukseenastumismääräyksen ja toimitti Dojcinovicin kasarmille, jossa hänelle langetettiin 15 päivän tuomio, kun hän kieltäytyi pukeutumasta unifor-

muun ja ottamasta asetta. 15 päivän jälkeen hänet tuomittiin uudelleen ja tämä toistui vielä kolmannenkin kerran.

Ihmisoikeustilanne Kroatiaassa on huonontunut sotilaallisten vihollisuuksien käynnistyttyä. Karlovac on hyvin lähellä Kroatian hallituksen kontrolloiman alueen ja serbein hallitseman Krajinan rajaa. Dojcinovic saatettiin valita toimien kohteeksi, koska hän on julkisuudessa tunnettu henkilö, Karlovacin kaupunginvaltuutettu ja vasemmistolaisen Sosiaalidemokraattisen liiton jäsen. Hän on myös, kuten noin neljäsosa alueen väestöstä, "sekarotuinen": puoliksi serbi, puoliksi kroaatti. On todisteita, että sotilaallista mobilisaatiota on käytetty Karlovacissa serbien ja puoliksi serbien sekä poliittisten vastustajien vainoamiseen. Yli 50-vuotiaista, intellektuelleista ym. on muodostamaan "työprikaateja", jotka on lähetetty etulinjaan kaivamaan vallihautoja.

Vankeutensa aikanan Ratko joutui muiden vangittujen sotilaiden pahoinpitelemäksi, eikä hänelle annettu tarvittavaa lääkärinhoitoa. Myös hänen perhettään on uhkailtu. Hänen äitinsä keittiöön heitettiin pommi, jonka aiheuttamat vauriot onneksi jäivät vähäisiksi, ja hänen vaimonsa ja lapsensa ovat joutuneet jatkuvien pelottelujen kohteeksi.

Kuuden viikon kuluttua, 23.9.1993, hänet vapautettiin. Osaksi ansio tästä kuuluu häntä tukeneille ryhmille: kansainvälisille rauhan- ja ihmisoikeusjärjestöille, Kroatian sodanvastaiselle kampanjalle ja Sosiaalidemokraattiselle liitolle. Mutta painostus häntä ja hänen perhettään kohtaan jatkuu. Paikallislehtiä artikkelit ovat luoneet lynkkausmielialan. Tämän seurauksena hänen ystävänsä ovat tutkiskelleet mahdollisuutta löytää poliittinen turvapaikka jostain länsieuroopan maasta. Mahdollisuudet näyttävät heikoilta: Norja on jo hylännyt hakemuksen.

Oikeus kieltäytyä aseista on periaatteessa voimassa Kroatiaassa, mutta sillä on käytännössä vain vähän merkitystä. Ei ole olemassa mitään järjestelmää, jonka puitteissa vaihtoehtopalvelus suoritettaisiin, joten ainoa mahdollisuus on aseeton palvelu armeijassa. Kun Kroatian sodanvastainen kampanja julkaisi zagrebilaisissa sanomalehdissä maksetun ilmoituksen, jossa kerrottiin aseistakieltäytymisen olevan laillinen oikeus Kroatiaassa, hallituksen kontrolloimat lehdet syyttivät sitä maan kaivamisesta hallituksen jalkojen alta sekä yrityksestä laillistaa sotilaskarkuruus.

(Nonviolent Activist, Jan-Feb 1994)

KREIKKA PAINOSTAA ASEISTAKIELTÄYTYJIÄ

Siihen mennessä kun Andreas Papaendroun Panhelainen Sosialistinen Liike (PASOK) palasi lokakuussa valtaan, Kreikka oli jo langettanut aseistakieltäytyjille vankeustuomioita yhteensä enemmän kuin 5.000 vuotta. Vuonna 1988 PASOK lupasi kahdelle nälkälakkoilevalle aseistakieltäytyjälle, Michalis Marangakisille ja Thannassis Makrisille, että se tekee esityksen vaihtoehtopalveluksesta - lupaus, jota he eivät pitäneet. Nyt siihen kohdistuu jälleen sekä ulkomaista että kotimaista painetta vaihtoehtopalvelusjärjestelmän luomiseksi.

Tammikuun 19. päivänä Euroopan parlamentti hyväksyi uuden päätöslauselman aseistakieltäytymisoikeudesta, tällä kertaa mainiten Kreikan nimeltä. Niistä Euroopan Unionin maista, joissa on voimassa asevelvollisuus, vain Kreikassa ei ole mitään siviilipalvelusjärjestelmää. Sen sijaan Kreikka tarjoaa kieltäytyjille vaihtoehdon, jota yksikään aseistakieltäytyjä ei koskaan

ole hyväksynyt: kaksi kertaa aseellista palvelusta pidemmän aseettoman palveluksen armeijassa.

Päätöslauselmassa siviilipalvelusjärjestelmän luominen Kreikkaan mainitaan "kiireelliseksi" ja päätöslauselma kehoittaa Komissiota tekemään ehdotuksia "lainsäädännön harmonisoimiseksi sekä aseistakieltäytymisoikeuden takaamiseksi", luomaan "eurooppalaisen siviilipalveluksen", joka olisi avoin aseistakieltäytyjille ja vapaaehtoisille sekä käynnistämään vaihto-ohjelman, joka antaisi aseistakieltäytyjille mahdollisuuden suorittaa palvelusta muissa jäsenvaltioissa ja kehitysmaissa. Sen sijaan esityksen kohtia, joissa puhuttiin oikeudesta kieltäytyä varusteluveroista, ei hyväksytty.

Yli 100 kreikkalaisen lakimiehen ja oikeustieteilijän allekirjoittama vetoamus - allekirjoittajien joukossa Ateenan asianajajayhdistyksen puheenjohtaja Michalis Marangakis, joka on itsekin entinen aseistakieltäytyjä - on tuominnut Kreikan hallituksen toimettomuuden.

"Viidentoista viimeksi kuluneen vuoden aikana on lähes koko ajan löytynyt noin 400 aseistakieltäytyjää - lähinnä Jehovan todistajia - jotka ovat olleet telkkien takana Kreikan vankiloissa. Tänä keskimääräinen vankeustuomio on neljä vuotta. Aikaisemmin tilanne oli erilainen.

Silloin aseistakieltäytyjiä tuomittiin ketjussa useisiin vankeusrangaistuksiin, heitä kidutettiin, karkoitettiin maasta ja tuomittiin jopa kuolemaan."

Rikosrekisteri seuraa kreikkalaisia aseistakieltäytyjiä hautaan asti: heitä ei esimerkiksi voi nimittää julkiseen virkaan.

PASOKin vuonna 1989 laatima lakiluonnos ei ollut sellainen, että aseistakieltäytyjät olisivat voineet sen hyväksyä. Sitä eivät hyväksy Jehovan todistajat, jotka kieltäytyvät lainkaan palvelemasta valtiota eivätkä sitä hyväksyä koko ajan määrällisesti lisääntyvät pasifistit, jotka ovat tuoneet julki haluttomuutensa suorittaa sotilaspalvelusta. PASOKin luonnoksen mukaan vaihtoehtopalvelus olisi kaksi kertaa sotilaspalveluksen mittainen, mikä on rankaiseva pituus.

(Peace News Febr. 1994)

TURKIN ASEISTAKIELTÄYTYJÄT PAINEEN ALLA

Turkin puolustusministeriö on asettanut asepalvelusta vältteleville nuorille miehille takarajan helmikuun loppuun. 13 julkisesti aseistakieltäytyjiksi ilmoittautunutta henkilöä lienevät tuolloin pidätettäväksi määrättävien joukossa.

Koska EY:n maat Kreikkaa lukuunottamatta ovat hyväksyneet siviilipalveluksen, voisivat siis esim. Saksan tai Itävallan kansalaisuuden omaavat turkkilaiset suorittaa siellä siviilipalveluksen ja näin vapautua armeijapalveluksesta Turkissa.

Aikaisemmin vuonna 1993 Turkki omaksui muiden Euroopan neuvoston maiden käytännön säätämällä lain, joka vapauttaa sotilaspalveluksesta ne kaksoiskansalaisuuden omaavat miehet, jotka ovat täyttäneet asevelvollisuuteen liittyvät velvollisuutensa muualla, mikäli "tämä ei ole suuntautunut Turkin turvallisuutta vastaan". (Peace News, Jan 94)

SIVARIKYSELY ANTAA ODOTTAA...

Sivarikyselyn tuloksia ruoditaan Sivari&Totaalin seuraavassa numerossa, joka ilmestyy touko-kesäkuun taitteessa. Maaliskuun alkuun mennessä vastauksia oli ehtinyt kertyä vajaat viisikymmentä; tuohon mennessä kirjettä ei oltu ehditty edes lähettää kaikille palveluspai-

U
U
T
I
S
I
A
U
U
T
I
S
I
A

ASEISTAKIELTÄYTYJÄLIITON OULUN TOIMINTARYHMÄ TOIMII!!!

Aseistakieltäytyjäliiton Oulun toimintaryhmä perustettiin 11.5.1993. Paikalla oli alun toistakymmentä oululaista antimilitaristia ja AKL:n järjestösihteeri Kaj Raninen. Virallisten kaavojen ja pakollisten liitturgioiden jälkeen osasto perustettiin.

Heinäkuun lopulla pystytimme AKL:n myynti- ja informaatiopöydän SDNL:n Kurjuuden kuppila-kiertueen Oulun osuudelle. Samalla syksyn lähestyttyä toiminta pyörähti taas täysipainoisesti käyntiin ja lokakuussa lähetimmekin kolmen miehen delegaation Helsingin syysliittokokoukseen. Tuloksena oli kahden henkilön valinta AKL:n hallitukseen (Pesola ja Lehtinen). Kolmas hyytyi kesken kokouksen.

Seuraavalla viikolla, 15.5, ryhmä pääsi tositoimiin osallistumalla Oulun kävelykadulla olleeseen Mahdollisuuksien katu-tapahtumaan. Tapahtumassa myimme tuotteita, jaoimme informaatiota ja saimme positiivista palautetta. Kesän aikana toimintaryhmä pystyi kokoontumaan vain pari kertaa, sillä jäsenet matkailivat festareiden mukana ympäri Suomea ja myivät samalla AKL:n tuotteita. Eräs aktiivi reissaili Euroopassa, levittäen "suomalaista" rauhanaatetta.

Kutsuntakampanja

Oulun toimintaryhmä aloitti kampanjointinsa järjestämällä 18.10.93 KUTSUNTA-INFON, josta on tarkoitus tehdä vuosittainen perinnetapahtuma. Tilaisuuteen saapui vain 10 henkilöä ryystämään teetä ja kuuntelemaan aseettomista palvelusvaihtoehtoista. Tunnelma oli tiiviin antimilitaristinen ja sanomalehti Kalevan toimittajakin innostui kertomaan kuinka reservissä kieltäytyminen tapahtuu. Läsnä-

olijat saivat tiiviin tietopaketin rauhantyöstä, kannustukset siviilipalvelukseen ja ohjeet valitakseen totaali- tai osittaiskieltäytymisen.

Varsinaiset kutsunnat olivat Oulussa 20-27.10.93 ja silloin AKL:n aktiivit pystyttivät lipunsa varuskunnan portin viereen ja aloittivat armottoman taistelun sieluista. Lepolaput ja Sivari & Totaali -lehdet karkasivat käsistä. Välillä joku natsi osasi näyttää keskisormeja ja kantaupseerit pistivät meitä häpeämään. Taivaalliset sotajoukotkin kävivät sotilaspastorin muodossa tuomitsemassa. Poliisit partioivat ensimmäisenä päivänä tiuhaan tahtiin tarkkailemässä tilannetta, sillä edellisenä vuonna oli kuulemma ollut oikein yhteenottoja ja mielenosoituksia. Kysymys oli pyörän paikasta, sillä pyörä oli porttien ulkopuolella ja tien sivussa, muttei sotilaspoliisien mielestä kyllin kaukana. Siirsimme pyörämme pienten keljuilujen säestyksellä ja tähänän paisui vuoden aikana varuskunnassa suurmielenosoitukseksi.

Tänä vuonna sotilaspoliisien käytös oli asiallista ja he olivat saaneet selvät ohjeet, että saamme jakaa informaatiota sotilasalueen ulkopuolella. Ihmettellemmekin joidenkin upseerien käyttäytymistä ja räkyttämistä jakaessamme laillista informaatiota.

Oulun kasarmilla on kaksi sisäänkäyntiä, joten loogisesti kutsuntoihin mentiin eri postista

kuin edellisenä vuonna. Ensimmäisenä päivänä väärästä sisäänkäynnistä pyrkijät kännyttiin takaisin ja he joutuivat kiertämään pitkän lenkin toiselle puolelle varuskunta-alueella. Tämä aiheutti kahden henkilön myöhästymisen kutsunnoista eikä heitä päästetty sisälle toiseltaan portilta. Seuraavana päivänä jaoimme lennäkeitä vain toisella puolella kasarmia, joten kutsutut pääsivät sisälle kummastakin portista. Jatkossa päävystimme tietenkin kumpaakin porttia, jolloin kävelijöitä päästettiin väärästä portista ja autoilijoita käännettiin, kunnes viimeisenä päivänä kaikki pääsivät kummaltakin puolelta. Tuliko selväksi?

Kutsuntakampanjaan osallistui Oulussa aktiivisesti 15 eri henkilöä ja keskimäärin seitsemän ihmistä oli passissa päivittäin varuskunta-alueen ulkopuolella. Torstaina 12.10 oli antimilitaristeista vain kolme löytänyt aamutuimaan talvivaatteet, sillä klo 8.00 oli vuodenaikaan nähden kova pakkanen (-13 C).

Ranisen tukikampanja

Oulun toimintaryhmän syyskokouksessa saimme tilin avatuksi, valitsimme puheenjohtajan ja muut vastuuhenkilöt. Näin pääsimmekin heti keskittymään Ranisen tukikampanjaan. Levitimme Raninen vapaaksi -julisteita ja keräsimme reilut 300 korttia Ranisen tukemiseksi. Korttien kerääminen oli niin raskasta, että yhden henkilön tukipaasto jäi viikon mittaiseksi.

Lopuksi

AKL:n Oulun toimintaryhmä kokoontuu aina tilanteen mukaan ja kuukauden ensimmäisenä torstaina laadimme viralliset pöytäkirjat saavutuksista ja tavoitteista. Kokouksissamme Oranssin toimistolla käy sekalaista porukkaa, joista puolet on muuten naisia. Aktiivimäärä on noin kymmenen eli mukaan vain. Jatkossa olemme suunnitelleet mm. vierailuja siviilipalveluspaikoissa.

Lisätietoja:

**Oulun AKL
PL 103
90501 Oulu**

Meitä saa myös tukea avustuksin

**Tili: PSP OU 800 015 - 701 985
73**

ANTEEKSI-PYYNTÖ

Oheisen raportin AKL-Oulun toiminnasta piti olla jo viime numerossa, mutta pienen sekaannuksen vuoksi se julkaistaan vasta nyt. Pyydämme anteeksi viivettä.

Nanni Akkola

AKL:n MENNYTTÄ TOIMINTAA

19.12 Lähetimme postikortteja rauhanvangeille.

17-19.1 AKL:n informaatiopöytä Next Step -messuilla Helsingin Messukeskuksessa.

19.2 AKL:n 20-vuotisbileet Rauhanasemalla. Täpötäydelle salille soittivat Punk Lurex OK, Teurastamo 5, Swellheads, Puhelinveljekset, Vihannes, Plankton ja Olotila. Ennen tätä avoimien ovien päivä samassa paikassa.

Plankton rokkasi synttäreillä.

10.3 Mielenosoitus turkkilaisten aseistakieltäytyjien puolesta.

18.2 ja 24.2 Lakiasiainsihteeri Juha Keltti kuultavana eduskunnan laki- ja puolustusvaliokunnissa "Lex Ranisesta".

11-13.3 NORDICOMiin Osllossa osallistuivat Nanni Akkola, Anu Nuottajärvi ja Kaj Raninen.

JA TULEVAA TOIMINTAA

24.3 Rajatila-klubi Rauhanasemalla; järjestävät Uusi Vaihde, Sadankomitea, AKL ja KVT. Soittamassa.

26-27.3 Liittokokous, asevelvollisuusseminaari ja AKL-Oulun tukibileet Oulussa.

5.4 Aseistakieltäytyjäliiton delegaatio käy tapaamassa Ilkka Kanervaa. Aiheena sivaripaikkojen puute.

23.4 AKL:n historiaseminaari ja veteraanitapaaminen Rauhanasemalla.

11.5? Aseistakieltäytyjäpäivän bileet melkein oikeana päivänä

15.5? Kurdistan-tapahtuma.

21.5 AKL osallistuu Mahdollisuuksien torille.

kesällä osallistumme rockfestivaaleille.

TANSKALAISTA APUA SOTILASKARKUREILLE

Lokakuun 28. päivänä Euroopan parlamentti hyväksyi päätöslauselman, joka vaati neuvostoa ja jäsenvaltioita "harkitsemaan mitä järjestelyjä mahdollisesti tulisi tehdä turvapaikan antamiseksi aseistakieltäytyjille ja sotilaskarkureille, jotka eivät palvele entisen Jugoslavian alueella taistelevissa monissa aseellisissä voimissa".

Tanskan ulkoministeri Birte Weissiä ehdotettiin "antamaan Serbiasta ja Montenegrosta tuleville sotilaskarkureille ja kutsuntojen välttäjille lupa jäädä maahan, kunnes he voivat palata turvallisesti". Kolme viikkoa myöhemmin, 18. marraskuuta Tanskan siirtolaishaalitus päätti, koskien neljää turvapaikkaha-

kemusta, että sotilaskarkuruus tai kutsuntojen välttäminen Serbian ja Montenegron aseistetuissa voimissa ei ole riittävä turvapaikan peruste. Tämä päätös oli erittäin merkittävä niille Serbian armeijasta lähteneille 200 karkurille, jotka oleskelevat parhaillaan Tanskassa.

Joulukuun 7. päivänä asia nostettiin esille Tanskan parlamentissa Sosialistisen Kansanpuolueen aloitteesta, joka kannatti sotilaskarkureiden väliaikaisen läsnäolon sallimista samoilla perusteilla kuin muidenkin entisestä Jugoslaviasta tulleiden anojien. Kaikki muut puolueet vastustivat esitystä, joka hylättiin äänestyksessä - mutta keskustelu jatkui lehdistössä.

Tammikuun alussa käynnistettiin "Kampanja entisen Jugoslavian aseistakieltäytyjien ja sotilaskarkureiden puolesta". Se pyrkii levittämään maanlaajuisesti vetoomusta, jossa vaaditaan Tanskaan antamaan turvapaikka henkilöille, jotka "pakenevat armeijasta, jonka toimet Tanska on tuominut ja joka on osavastuullinen sotarikoksista".

Lehdistötilaisuudessa 7. tammikuuta puhui Aleksei Devic - 22-vuotias Serbian armeijan entinen upseeri. Hän painotti, ettei halua taistella bosnialaisia ja kroatialaisia "overeitaan" vastaan, ja kun sotilaspoliisi tuli pidättämään häntä Belgradista, hänen oli palattava Tanskaan.

Hänen olisi pitänyt lähteä Tanskasta 10. tammikuuta mennessä, mutta "Maanalaisten pakolaisten komitea" auttoi häntä piiloutumaan. Kolme viikkoa maan al-

le menonsa jälkeen Alekseita haastateltiin turvapaikassaan; naispappi, joka oli kätkenyt hänet, selitti motiiveitaan kätkeä karkoituspäätöksen saaneita pakolaisia (selkä kameraan päin, jottei häntä tunnistettaisi. Hän esitti mielipiteinään, että joissain tilanteissa saattaa olla välttämätöntä toimia lakia vastaan. Toisten pappien samankaltaiset lausumat ovat saaneet kirkollisasiain ministerin A. O. Andersenin sanomaan, että sotilaskarkureita piilottelevat papit ovat vaarassa menettää virkansa!

Viime viikkojen aikana hallitus on muuttanut politiikkaansa pakolaisten suhteen. Poliisi on ilmoittanut, että jos he löytävät karkurin, he "eivät karkoita häntä, vaan internoivat hänet ja ottavat yhteyttä pakolaisviranomaisiin ja sisäministeriin jatkotoimia varten".

"Häväistys" oli *Information*-lehdessä julkaistun pääkirjoituksen nimi, kun päätös karkoittaa karkurit oli tehty. Tämä oli selkeä ilmiö niille monien ihmisten

tunteille, jotka eivät sopineet yhteen poliitikkojen tekojensa puolesta esittämien kylmien ja kyynisten argumenttien kanssa. Onkin näinollen rohkaisevaa, että jatkuvasti kasvava määrä tanskalaisia vastustaa karkoituspäätöksiä ja vastustaa aktiivisesti tästä kaikkien meidän tuomitsemasta sodasta kieltäytyvien nuorten miesten karkoittamista.

(Peace News Febr. 94)

VETOOMUS TURKIN HALLITUKSELLE

Aseistakieltäytyjäliiton pieni mielenosoittajajoukko yritti torstaina 10. maaliskuuta jättää tämän vetoomuksen Turkin Helsingin suurlähetystöön. Ketään ei kuitenkaan päästetty sisään eikä vetoomusta luovutettu. Sen sijaan se faxattiin samaan paikkaan hiukan myöhemmin.

Me allekirjoittaneet olemme seuranneet tarkasti turkkilaisiin aseistakieltäytyjiin ja heidän organisaatioihinsa kohdistuvia sortotoimia, jotka ovat kiihtyneet erityisesti sen jälkeen kun Izmirin sodanvastustajien yhdistys määrättiin hajoitettavaksi 8.11.1993.

Haluamme kiinnittää huomiota ennen muuta Aytek Özelin, Izmirin sodanvastustajien yhdistyksen entisen puheenjohtajan, tapaukseen. Joulukuusta 1993 alkaen häntä on syytetty Ankaran sotilastuomioistuimessa esiintymisestä yksityisen TV-aseman HBB:n lähetyksessä. Lakimiehensä mukaan häntä on kidutettu. Myös toisesta ohjelmassa esiintyneestä aseistakieltäytyjästä, Menderes Metitlistä, on annettu pidätysmääräys. TV-ohjelman toimittajille Erhan

Aykildizille ja Ali Tevfik Berberille on langetettu kahden kuukauden tuomio sotilasvankilassaan.

Aseistakieltäytymisoikeus on sekä osa omantunnonvapautta että sen seuraus. Tämän johdosta yhdistymisvapauden ja mielipiteenvapauden rajoitukset eivät ole missään muodossa hyväksyttäviä. Me vaadimme Turkin hallitusta:

-peruttamaan Izmirin sodanvastustajien kieltämisestä tehdyn päätöksen

-lopettamaan aseistakieltäytyjiin kohdistuvan sortavan politiikan ja tunnustamaan oikeuden kieltäytyä aseista

-hylkäämään Turkin rangaistuslain 155 koodin, joka rajoittaa

aseistakieltäytyjien ja sodanvastustajien mielipiteenvapautta kriminalisoimalla "yritykset vieraannuttaa kansaa armeijasta"

-peruttamaan Erhan Aykildizille ja Ali Tevfik Berberille langetetut vankeusrangaistukset sekä keskeyttämään Aytek Özeliä vastaan käytävän oikeusprosessin

RAJATILAKLUBI

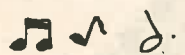
järjestetään Rauhanasemalla ensimmäisen kerran

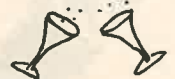
TORSTAINA 24.3.1993 KLO 20 alkaen.

Tarjolla on juotavaa, hyvää seura ja musiikkia, josta tällä kertaa vastaavat

LIISA AKIMOFF
TAIKATUU

Liput maksavat vaivaiset 10 mk.

TERVETULOA

järj. Rauhanaseman järjestöt

Turkissa aseistakieltäytyminen on ARKA MUTTA ILOINEN ASIA

Nanni Akkola

Turkki on sekä onnellisten että onnettomien aseistakieltäytyjäkohtaloiden luvattu maa. Seurasin tämän lähes seitsemänkymmenmiljoonaisen kansan kaksimiljoonaista armeijaa pakoilevien miesten elämää yli kahden kuukauden ajan lokakuusta joulukuun puoliväliin, Istanbulissa sekä pääkaupungissa, Ankarassa. Mitä näin, mitä kuulin?

Ns. ennanvapaasta Euroopasta tulevan yksilön hämmästys oli suuri huomattaessa kuinka arka aihe aseistakieltäytyminen turkkilaisille on. Osa puhuu asiasta toki avoimesti, mutta suurin osa kierrellen, koska yleisesti pelätään esimerkiksi lehtijuttujen kulkeutumista poliisien ja sotilaiden ulottuville. Minua kiellettiin kirjoittamasta tätä juttua.

johtua siitä, että aktiivisesti toimivat Turkin armeijasta kieltäytyvät ovat usein anarkisteja, joita maassa on vainottu viimeisen parin vuosikymmenen ajan tehokkaasti. Valtiolla vanhingoillisten mielipiteiden levittämisestä joutuu herkästi vankilaan tai pistoolin ruoaksi. Anarkistiaseistakieltäytyjistä osa on samalla myös antimilitaristeja (täysin pasifistiksi ei yksikään tapaamani mies itseään luokitellut), mutta yllättävän (ja minun näkökulmastani harmillisen) moni uskoo enemmän tai vähemmän "aseelliseen vallankumoukseen", eli vastustaa valtion pakkoarmeijaa, muttei epäröisi käyttää aseita esim. poliisia vastaan.

Maan alla ei ole pimeää

Onnelliseksi eivät Turkin aseistakieltäytyjien elämää tee lait eivätkä rajat vaan kaikki tapaamani miehet eleivät leppoisaa elä-

takanaan kolmentoista vuoden vankilatuomio, josta viisi vuotta eristysellissä. Rikos: aseistakieltäytyminen ja valtion vastaiset mielipiteet. Vaikka miehellä oli useita vakavia ruumiinvammoja kidutuksen vuoksi, hän hersyi elämäniloa ja -voimaa. Joku mainitsikin, että vain kurdi on noin sitkeä selvitäkseen hengissä kaikista niistä kaameuksista, joita Turkin vankiloissa harjoitetaan.

Maan alla eläminen ei ole niin kamalaa ja vaikeaa kuin miltä se suomalaisen ajatuksissa saattaa kalskahtaa. Turkissa on helppo elää tekemällä hanttihommia, ja myös hyvin palkattuja töitä pimeästi. Ruoka on halpaa, asuntojen vuokrat eivät pilviä piirrä. Naimattomat lapset asuvat perinteen mukaan yleensä vielä kotonaan, jos -tässä tapauksessa- uskaltaavat.

Turkkilainen nuori mies ei turhaan siis pääsärkyä itselleen hanki, vaikka ei ole sanottua, etteikö huomenna poliisi tulisi ja veisi kasarmille ja sitä tietä joko vankilaan tai asepalvelukseen. Asepalvelus tarkoittaa täten kovin usein sotimista Kurdistanissa...

Lähtökynnys korkealla

Vaikka elämä näennäisesti on helppoa, salaista, mutta innokasta vastarintaa pakollista asevelvollisuutta vastaan, minäkin

sain kokea kuinka yhtenä päivänä erästä ystävääni ei yksinkertaisesti enää löytynyt mistään. Ahkeran kyselyn tuloksena tuli tietoon, että hänet on napattu kiinni ja lähetetty kommandoksi Kurdistaniin. Hän oli aiemmin kertonut lähtevänsä armeijaa pakoon sukulaistensa luo Saksaan, mutta lähtöpäätös tuli liian myöhään.

Monilla turkkilaismiehillä olisi mahdollisuus paeta ulkomaille, sillä useimpien sukulaisia asuu ympäri Eurooppaa. Kynnys Turkin ja ulkomaailman välillä on kuitenkin tavattoman korkea. Tutustuttuani tähän kulttuuriin läheltä, ymmärrän kyllä miksi suurin osa valitsee maanalaisen ja passittoman elämän. Turkkilaisuus on aina ollut ja on yhä voimakas itseyden tunto, perheet ovat suuria ja siteet kaikkiin sukulaisiin tiukat, suhteet lämpimät. Turkkilaiset ovat itseasiassa kuin yhtä valtavaa perhettä, joten maastapako ei ole helppo ratkaisu kenellekään.

Asekauppako estää vaihtoehdot?

Miksei Turkissa ole vaihtoehtoa asepalvelukselle? Minulle va-

kuutettiin, että imperialistinen talouspolitiikka ei anna mahdollisuutta esimerkiksi siviilipalvelukselle. Toisen maailmansodan jälkeen maahan hurjalla voimalla jyränneet ulkomaiset monikalliset yritykset hallitsevat Turkin taloutta. Aseet, joita myydään etupäässä Yhdysvalloista, Saksasta ja Englannista, ovat este rauhanomaiselle asevelvollisuuden suorittamiselle. Jos olisi mahdollisuus olla vaikkapa siviili, Turkin kahdesta miljoonasta asevelvollisesta todennäköisesti puolet valitsisi pysyttömän vaihtoehdon. Yksinkertaistaen siis:

koska NATO -maat myyvät Turkille aseita, niitä on käytettävä, jotta sopuisat suhteet läntiseen sotilasliittoon säilytettäisiin.

Lomalle Turkkiin vai ei?

Kurdistanin sota on tietysti jokapäiväinen puheenaihe, mutta ns. tavallinen kansa ei juurikaan ota kantaa puolesta tai vastaan. Kurditerroristien pommeja pelätään, mutta kurdikansan hyvinvoinnista ollaan huolissaan. Suomessakin Turkin matkailun vastaisen kampanjan yhteydessä levitetty "Matkustamalla Turkin tuet kurdien kansanmurhaa" -materiaali herättää ristiriitaisia kysymyksiä. Jos matkailu Turkkiin lopetettaisiin, kymmenettuhannet pääasiassa matkailubisnestä harjoittavista suurten lomakohteiden asukkaista jäisi ilman jokapäiväistä leipäänsä. Olisiko sekään oikea ratkaisu, vaikka tiedetään kyllä, että masaturismi pilaa luonnon ja maiseman... Paikan päällä olleena ja tapahtumia jonkinlaisella turkinkielentaidolla seuranneena arvioin, että Kurdistanin kansanmurha ei lopu, vaikka turismia myötä kasvava verorahvirata tyrehtyisikin.

Aseistakieltäytyminen on ihmis-oikeus. Sen tietää jokainen turkkilainen aseistakieltäytyjä, mutta harva uskoo tähän mahdollisuuteen maassa, jossa käydään armotonta sotaa eikä loppua näy. Toivo elää kuitenkin vilkkaana ja voimakkaana Istanbulin kellareissa, suljettujen verhojen takana teekupin äärellä, vanhan kirjoituskoneen naputuksen hukuksessa kaikkialla pauhaavaan rukouskutsuun.

Kirjoitan kuitenkin. Joutan pyynnöstä sen verran, etten mainitse ketään edes etunimeltä. Suunsa sulkeminen tässä arkaluontoisessa asiassa saattaa tapaamieni henkilöiden kohdalta

mää meidän kulttuurillemme vieraalla tavalla positiivisesti tätä hetkeä ajatellen, huomista suuremmin murehtimatta. Ystävystyin mm. erääseen 35-vuotiaaseen kurdimieheen, jolla oli

VÄKIVALLATON RATKAISU KURDISTANIN KONFLIKTIIN

Jonkunlaisen johdatuksena vuoden 1994 aseistakieltäytyjäpäivän kansainväliseen teemaan julkaisemme tässä Turkin demokraattisen puolueen (ns. kurdipuolueen) pääsihteerin Ibrahim Aksoyn ICOM-93 tapahtumassa Turkissa viime heinäkuussa pitämän puheen sekä Izmirin Rauhanohjelman -organisaation, johon myös SKD-Izmir on osallistunut, viime vuoden maaliskuussa laatiman rauhanohjelman:

Kurdistan on sen alueen nimi, jossa kurdit asuvat. Samalla tavalla kuin kreikkalaisten asuinalueen nimi on Kreikka tai bulgariaalaisten Bulgaria. Kurdistan on maa, jossa kurdit asuvat. Monille ihmisille sana Kurdistan on uusi. Sitä käytetään maasta, jossa asuu 30 miljoonaa kurdia.

Pääosan Kurdistanista valtasivat arabit 1400 vuotta sitten. Seuraus oli ei-arabiväestön kääntymisen islaminuskoon ja islamin kulttuuriin. Paras väline tämän aikaansaamisessa olivat tuon ajan kauppiat. Arabien suuren operaation aikana useimmat

1639 Kurdistan jaettiin ottomaanien ja persialaisten kesken. Nykyinen Turkin ja Syyrian raja pystytettiin 1923. Nykyinen Turkin ja Irakin raja pystytettiin 1926. Nämä rajat pystytettiin edes kysymättä alueella eläviltä ihmisiltä. Yhtenä aamuna kun kurdi halusi lähteä niityille, hänet pysäyttivät sotilaat, jotka kertoivat, että hän on vieraassa maassa.

Turkkilaiset ja kurdit ovat asuneet samoilla alueilla Anatoliasa tuhansia vuosia, uskoen samaan jumalaan mutta puhuen eri kieliä. Kuitenkin Turkin tasavallan perustamisen jälkeen, ja erityisesti 50-luvulta alkaen, Turkin valtio on kieltänyt kurdikansan olemassaolon. Noin 20 miljoonaa kurdia asuu Turkin rajojen sisäpuolella. Suuri enemmistö näistä asuu suurkaupungeissa, kuten Istanbulissa, Izmirissä ja Ankarassa. Lyhyesti sanottuna turkkilaiset ja kurdit elävät tässä maassa yhdessä. 50-luvulla ja sen jälkeen olemme tietenkin saaneet nähdä joitakin Turkin valtion yrityksiä kieltää kurdikansan olemassaolo - yrityksiä, jotka ovat osoittautuneet sekä tieteellisesti paikkaansapitämättömiksi että epäloogisiksi.

Siellä, missä kurdit elävät, on nyt sota. Turkin valtio oikeuttaa tämän sodan PKK:n toimien avulla. Turkin valtio väittää, että

terä julisti, että pelkästään vuonna 1992 kaikkiaan miljoona ihmistä muutti Kurdistanista länsi-Turkkiin. Demokraattisena puolueena uskomme, ettei tätä ongelmaa voida ratkaista väki-

organisaatioiden täytyy taata poliittisten oikeuksien toteutuminen Turkissa. Emme usko sotaan. Turkkilaiset ja kurdit ovat asuneet yhdessä tuhat vuotta, eivätkä uudet rajat

Emme tietenkään puhu armahduslaista. Me haluamme, että sota loppuu, me haluamme poliittisen keskustelun ilman väkivaltaa ja sotilaallisia ratkaisuja, sillä pian on jo liian myöhäistä.

vallalla. Poliittisella tasolla ongelmaan ei ole ratkaisuja, mutta me uskomme, että kurdit ja turkkilaiset voivat elää yhdessä ystävinä ja veljinä. Vastustamme kaikkea väkivaltaa, joka voisi häiritä tällaista yhteiseloa.

Ratkaisua etsittäessä keskitymme kolmelle tasolle: välittömään ratkaisuun, siirtymävaiheen ratkaisuun ja lopulliseen ratkaisuun. Ennen kaikkea: aseiden täytyy vaieta. Poikkeustilalaki Kurdistanissa täytyy lopettaa. Sotalaki täytyy myös purkaa. Haluamme "kylienpuolustajat", jotka Turkin valtio aseistaa, hajoitettaviksi. Haluamme erikoisjoukkojen ja armeijan palamaan länteen.

Siirtymävaiheessa kurdien kansallinen kulttuuri on tunnustettava ehdoitta (kurdien oikeus koulutukseen omalla kielellään, kurdien oma televisioasema, radio ja sanomalehdet jne.). Viime kädessä kurdien poliittiset oikeudet on tunnustettava. Meidän täytyy panna loppu kurdien jakaantumisen laittomiin puolueisiin. Juuri tämän takia heidän oikeutensa omiin puolueisiin on tunnustettava. Myös perustuslaissa olevat kurdeja sortavat kohdat täytyy poistaa. Turkin valtion täytyy alkaa noudattaa niitä kansainvälisiä sopimuksia, jotka se on allekirjoittanut. Yhdistyneiden Kansakuntien ja muiden kansainvälisten

olisi mikään ratkaisu. Uskomme, että ratkaisun voi tuoda vain turkkilaisten ja kurdien federaatio. Jos me puhumme federaatiosta Kyproksella, meidän on ymmärrettävä, että sellainen tarvitaan myös Anatoliaan.

IZMIRIN RAUHANOHJELMA -JÄRJESTÖN JULKILAUSUMA:

Koko maailmaamme uhkaa sotien aalto, johon liittyy yhtä hyvin YK:n interventio Somaliaan, johon myös Turkki on osallistunut, kuin nationalismista ja soviniemista kumpuava teurastus, joka on käynnissä Balkanilla ja Kaukasuksella.

Myös meidän maassamme, aivan silmiemme alla, on käynnissä sota, joka muuttuu päivä päivältä likaisemmaksi ja vaikuttaa kaikkiin meihin yhä enemmän. Tämä muuttaa edellä kuvatun uhan syöväksi, joka runtelee yhteiskuntaamme ja tulevaisuuttamme. Kukaan ei voi enää taata, etteivät ihmiset, jotka elävät rauhassa yhdessä, voisi alkaa tappaa toisiaan.

Me, joukossamme ammattiyhdistysohjaajia, demokraattisia kansalaisliikkeitä ja ihmisiä, jotka eivät halua sulkea silmiään tältä veriseltä sodalta, olemme kerääntyneet yhteen laatiksemme tämän rauhanohjelman. Kaikesta huolimatta uskomme, että demokraattisten ja poliittisten ratkaisujen etsiminen ei ole päättynyt.

Me haluamme korvata vaaralliset rasistiset ja soviniemiset näkemykset rauhan ja ystävyyden ajatuksilla. Meillä on suuri työ yrittäessämme pakottaa tiedotusvälineet kertomaan totuuden.

Tietenkään emme halua rauhanohjelman olevan vastakkaisen ihmisten vaatimuksille. Niinpä haluamme kaikkien ajattelevan seuraavia asioita:

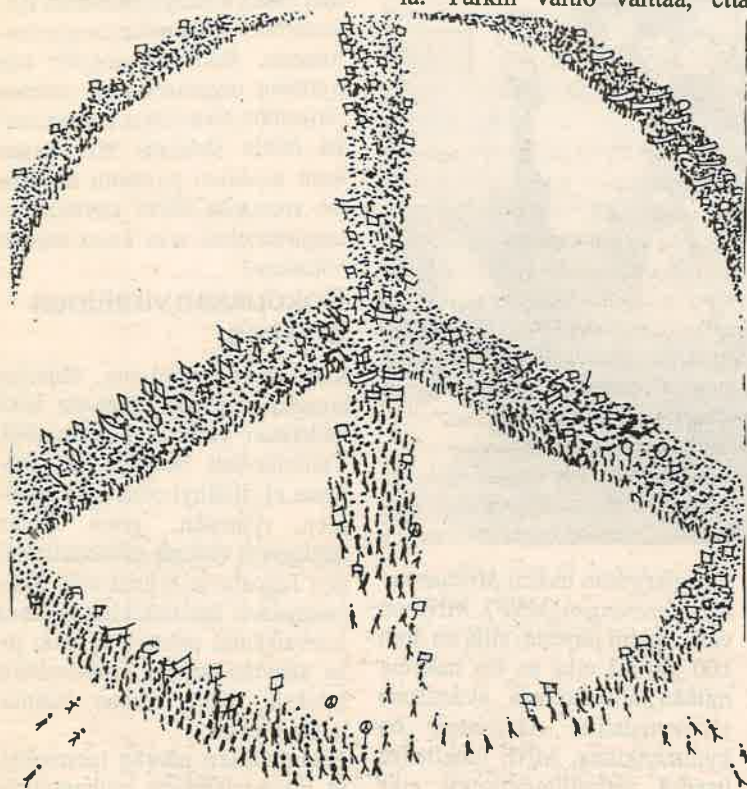
*Normaaliolot on palautettava. "Koruculuk"-järjestelmä, jossa Turkin valtio aseistaa ja palkkaa kylien asukkaita taistelemaan Turkin puolesta, täytyy lakkauttaa. 700 sotilaskäyttöön muutettua oppilaitosta täytyy palauttaa alkuperäiseen tarkoitukseensa.

*Valtion täytyy kunnioittaa alueella elävien ihmisten mielipiteitä.

*Kurdistanilaisen kulttuurin ja kirjallisuuden olemassaolo täytyy tunnustaa.

*On ylitettävä kaikki poliittiset ennakkoluulot.

Emme voi välttää historiallista tehtäväämme ja vastuutamme pyrkiä luomaan ratkaisu tilanteeseen!!!

kurdit omaksuivat islamin. Aikaisemmin he olivat kannattaneet zoroastrismia. Tänään on muslimikurdeja, armenialaisia kurdeja, juutalaisia kurdeja - ja monet kurdit edustavat islamin erilaisia harhaoppisia suunatuksia.

PKK:lla on vain 5 000 militanttia. Joka tapauksessa viimeisten kymmenen vuoden aikana Kurdistanissa on tyhjennetty vähintään 300 kylää. Jos PKK on ainoa ongelma, minkä takia kaikki nämä ihmiset on täytynyt siirtää pois kodeistaan? Itse sisäminis-

NORDICOM '94 OSLOSSA 11-13.3

Teksti: Kaj Raninen & Nanni Akkola

Kuvat: Nanni Akkola

Oslossa 11-13. maaliskuuta järjestetty kaikkiaan neljäs pohjoismaiden aseistakieltäytyjä-tapaaminen - ja ensimmäinen viiteen vuoteen osoittautui lopulta erittäin hyödylliseksi tapahtumaksi. Kokouksen organisoinut Norjan sivariluottamusmiesten järjestö onnistui luomaan sekä sisälöltään varsin mielenkiintoisen että järjestelyiltään erittäin hyvin toimivan tapahtuman. Parhaimmillaan NORDICOM 94 saattaakin merkitä kokonaan uudenlaisen yhteistyön alkua neljässä pohjoismaassa toimivien aseistakieltäytyjäjärjestöjen välillä.

Kokouksessa oli edustettuna kaikkiaan kahdeksan järjestöä: kolme norjalaista, kaksi tanskalaista, kaksi ruotsalaista ja yksi suomalainen. Sen lisäksi tapaamiseen oli kutsuttu vierailijoiksi Belgradin *Anti-War Actionia* edustanut **Bojan Aleksov**, vilnalainen **Irina Navickiene**, joka toimii liettualaisessa pikkuhiljaa viriävässä rauhanliikkeessä sekä Norjassa maan alla asuva venäläinen sotilaskarkuri **Vadim**.

Mikä meitä erottaa? Merkittävin ero AKL:n ja muiden pohjoismaisten aseistakieltäytyjäjärjestöjen välillä on se, että Suomessa yksi järjestö vastaa sekä sivareiden edunvalvonnasta, totaalkieltäytyjistä sekä vielä WRI:n Suomen osastona toimimisesta. Kaikissa muissa pohjoismaissa näitä tehtäviä on hoitamassa vähintään kaksi eri järjestöä.

Toinen merkittävä ero on se, että kaikissa muissa Pohjoismaissa siviilipalvelusmiehet on organisoitu "ylhäältä", sivariluottamusmiestajärjestelmää käyttäen. NORDICOMia isännöinyt Norjan siviilipalvelusmiesten liitto *Sivilarbeidernes tillitmannsutvalg (STU)* esim. on muodostettu niin, että maa on jaettu hallinnollisesti 16 siviilipalveluspiiriin, joista jokainen valitsee sivareiden yleiskokouksessa oman luottamusmiehensä. Aina kuuden viikon välein kokoontuvat luottamusmiehet valitsevat joukostaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, jotka suorittavat siviilipalvelustaan hoitamalla sivareiden asioita. Sen lisäksi STU:n julkaisemaa *Balder*-lehteä toimitetaan neljän kokopäiväsivarin voimin. Tanskan *Landskontaktutvalget (LKU)* ja

Ruotsin *Vapenfriatjänstpliktigas medinflytandeorganisation (VMO)* on organisoitu samankaltaisella tavalla.

Tällaista "ylhäältäpäin" tapahtuvaa sivareiden organisoimista on joskus väläytelty mahdollisena tulevaisuuden kauhukuvana myös Suomessa. Mutta ovatko Tanskan, Norjan ja Ruotsin sivariedusmiehet sitten vain velttiperseisiä valtiotietä syöttäviä? STU:n varapuheenjohtajan ja NORDICOMin pääorganisaattorin **Ivar Magnussenin** mukaan läheisestä yhteistyöstä on viime aikoina ollut hyötyä, mutta mikäli tulee merkittäviä kiistakysymyksiä, valtiolta ei kuuntele sivareiden edustajia.

On epäilemättä selvää, ettei sivarilakkojen kaltaisten tapahtumien organisointi olisi mahdollista SKU:n, LKU:n ja VMO:n kaltaisten järjestöjen toimesta. On kuitenkin muistettava kaksi asiaa. Ensinnäkin muissa Pohjoismaissa aseistakieltäytyminen ei yksinkertaisesti ole yhtä suuria tunteita herättävä kysymys kuin Suomessa, eikä siviilipalvelusmiesten aseman vähittäinen parantuminen ole vaatinut yhtä näyttäviä toimia kuin meillä. Ei voi sanoa, että nykyään sivareiden oloissa Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä olisi suu-

varilla ei ole kytkeä kokonaisuuden puolustukseen.

Toisekseen virallisten organisaatioiden tehtävät rajoittuvat varsin pitkälle esim. sivareiden sosiaalisten ja taloudellisten intressien - eikä niinkään ideologisten - ajamiseen. Ja näillä aloilla on sekä sivareiden että muiden asevelvollisten kohdalla suuri ero Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä; ja Suomen tappioksi. Sen sijaan sivareiden aktiivisuudessa ei näytä olevan suuria eroja: STU:lla on suurein piirtein yhtä paljon aktiiveja kuin AKL-Helsingillä ja Tanskassa joistakin sivaripiireistä ei ole kyetty löytämään yhtään kiinnostunutta luottamusmieheksi.

Joka tapauksessa on selvää, että virallisten sivarijärjestöjen riippuvuus koetaan jonkunlaiseksi ongelmaksi ainakin Ruotsissa ja Norjassa, sillä ensimmäisessä on myös riippumaton aseistakieltäytyjäliike ja jälkimmäiseen sellaista ollaan perustamassa - yhtenä hankkeen puuhemiehenä toimii NORDICOMin pääorganisaattoreihin lukeutunut **Tom Ivar Horvei**.

Riippumattomat järjestöt riehuvat

Virallisten organisaatioiden lisäksi kokoukseen osallistui myös

FMK ei ole varsinaisesti aseistakieltäytyjäjärjestö, mutta aseistakieltäytyjien ja aseistakieltäytymisestä informointi on yksi heidän keskeisimmistä toimintatavoistaan.

KMV puolestaan on Pohjolan ainoa puhdas totaalkieltäytyjäjärjestö. Tai oikeastaan KMV ei ole järjestö, vaan pikemminkin jonkunlainen totaalkieltäytyjäverkosto, jonka selkeä tavoite on asevelvollisuuden lakkauttaminen. Myös sen toiminta on viime aikoina ollut hieman hiljaista - niin kuin kaikilta muiltakin NORDICOMin järjestöiltä, sillä puuttuu aktiivisia ihmisiä. Järjestön julkaiseman *Basta!*-lehden viimeisin numero on yli vuoden takaa. NORDICOMissa KMV:ta muiden mukana edustaneen **Timothy Housdenin** mukaan organisaatio toimii nykyisin päivästä päivään - pohjalta vailla tarkkoja tulevaisuudensuunnitelmia. Osloon toimintaryhmä julkaisee kuitenkin säännöllisesti "*Utopi eller apati*"-pamflettia ja suunnitteilla on myös totaalkieltäytymisestä kertovia kappaleita sisältävän HC/heavy/rock -kokoelmalevyn julkaiseminen. Luonnollisesti KMV kampanjoi myös noin puolenkympin vuosittaisen totaalkieltäytyjän ympärillä. Tanskasta oli paikalla virallisen

taa myös kansalaistottelemattomuusaktioita. Tanskassa ei ole totaalkieltäytyjäjärjestöä, mutta tähän on ymmärrettävä syy: Jehovan todistajia lukuunottamatta maassa ei ole totaaleja. Ruotsissa aseistakieltäytyjien tilanne on tällä hetkellä ehkä kaikkein kriittisin: vuoden 1995 lopussa ollaan ajamassa läpi lakia, jossa sivarin organisoiminen siirrettäisiin puolustushallinnolle.

Maassa on aikaisemmin toiminut riippumaton AKL:n kaimajärjestö, *Vapenvägrarförbundet*, mutta se sulautettiin perinteikkääseen *Svenska freds- och skiljedomsföreningenin (SFSF)* vuoden 1992 lopulla. Nykyisin riippumattomasta aseistakieltäytyjätoiminnasta vastaa SFSF:n puitteissa toimiva *Vapenvägrargruppen*. Ruotsin aseistakieltäytyjäliikkeen kummallisuus on ollut se, että vaikka maassa on lähes tuhat totaalkieltäytyjää vuosittain, ei heitä ole organisoitu millään tavalla. SFSF:ia NORDICOMissa edustanut **Patrick Boman** kertoi, että järjestön tavoitteena on nyt organisoida totaalkieltäytyjät osaksi uuden lain vastaista taistelua; vähän samalla tavoin kuin Suomessa oli lex Pihlajamäen aikana - tarkkoja suunnitelmia uuden lain vastaisesta kamppailusta ei kuitenkaan vielä ole olemassa. Tukholman Rågsvedistä kotoisin oleva Boman on itsekin - kotilähiönsä tunnetuimman kasvatin **Joakim Thåströmin** tavoin - totaalkieltäytyneen protestina maan sivarijärjestelmän kytkennöille kokonaisuuden puolustukseen. Ruotsissa totaali siis pyritään organisoimaan samaan järjestöön sivareiden kanssa, mikä onkin järkevää niin kauan kuin totaalien protestin maalina on voimassa oleva siviilipalvelusjärjestelmä eikä koko asevelvollisuus.

Kokouksen virallinen ohjelma

Kokouksen virallinen ohjelma koostui kahdesta luennosta sekä kaikkiaan viidestä työryhmästä. Valitettavasti Suomen delegaatiosta ei riittänyt edustajaa jokaiseen ryhmään, joten Bojan Aleksovin vetämä mielenkiintoinen Jugoslavia-ryhmä sekä Pohjoismaiden aseistakieltäytymisen tulevaisuutta pohtiva ryhmä, joka saavutti eniten konkreettisia tuloksia, jäivät ilman suomalaisosanottoa.

Ensimmäisen päivän luennoitsija oli norjalainen rauhantutkija **Nils Ivar Agoey**. Hän vertaili eri pohjoismaiden sivarijärjestelmien sisältöjä ja totesi yhteenvetona, että kaikissa maissa on havaittu selvää suuntausta kohti aseistakieltäytymisen liberaalioitumista: ensin sallitaan aseeton palvelus armeijassa us-

ria eroja; poislukien Tanska, jossa heidän asiansa ovat merkittävästi paremmin kuin muissa maissa. Ruotsin sivarin suurin ongelma ovat sen kytkennät kokonaisuuden puolustukseen. Toisin sanoen sivarit tekevät palveluksensa aikana samaa työtä, mitä he tulisivat tekemään sodan aikana. Voi kuitenkin kysyä, onko Suomen tilanne, jossa sivareiden sodanaikaisia oloja ei ole määritelty ollenkaan, yhtään sen parempi. Norjassa ongelmana ovat taas vakaumuksentutkintalautakunnat, mutta toisaalta si-

puhtaasti kansalaisjärjestöpohjaisia organisaatioita. Norjasta olivat paikalla *Folkereising mot krig (FMK)* ja *Kampanjen mot verneplikt (KMV)*. FMK on WRI:n Norjan osasto, joka on toiminut viimeiset kymmenen vuotta ilman valtionapuja. Sen toiminta on ollut lievästi lamassa viime aikoina johtuen lähinnä pahoista taloudellisista vaikeuksista, jäsenmäärän laskusta sekä vähäisestä aktivistimäärästä. Järjestö julkaisee joka tapauksessa *Ikkevold*-lehteä ja informoi ihmisiä rauhan kysymyksistä.

sivarijärjestön lisäksi *Militærnegetforeningen (MNF)*. MNF on varsin pieni järjestö: sillä on noin 100 jäsentä eikä se ole hakenut mitään taloudellisia avustuksia viranomaisilta. Aktiivisteja on kymmenkunta. MNF luokittelee itsensä antimilitaristiseksi eikä pasifistiseksi järjestöksi, joten se ei ole WRI:n jäsen. MNF julkaisee lehteä nimeltä NB ja sen toiminta on keskittynyt aseistakieltäytymisestä informoimiseen ja yleiseen rauhantutkimiseen. Kansainvälinen toiminta on varsin korostunutta ja järjestö harjoit-

konnollisille kieltäytyville, sitten pasifisteille; tämän jälkeen on luotu armeijasta erotettu siviilipalvelus ensin uskonnollisille ja sitten pasifisteilla; ja lopulta tullaan hyväksymään myös "valikoiva kieltäytyminen". Merkittävien ero oli se, että Suomessa kamppailu liberaalimman järjestelmän puolesta on ollut jonkun verran "katkerampaa" kuin muissa maissa.

Toisena päivänä puhui Lars Jelderlund SFSF:stä. Hänen esityksensä aiheena oli ei-militaristisen turvallisuusvaihtoehdon rakentaminen Euroopalle. Jelderlund tuntui edustavan ns. funktionalistista kansainvälisten suhteiden analyysitapaa: hänen mukaansa historiassa parhaita rauhanomaisen rinnakkainelolon takeita ovat olleet kauppa ja molempia osapuolia hyödyttävä yhteistyö. Tähän asti tätä on tapahtunut pääasiassa "länsimaissa", mutta tulevaisuudessa se voisi ehkä laajentua koskemaan koko maailmaa.

Jelderlund provosoi kuulijoitaan kysymällä, minkä takia meidän tulisi vastustaa monikansallisten yhtiöiden tunkeutumista kolmanteen maailmaan ja entiseen itä-Eurooppaan, kun nämä maat anelevat kädet ja syli avoimena monikansallisia tulemaan ja ottamaan heidät. Norjalainen

Knut Tore Helle protestoi tätä vastaan sanomalla, että näissä maissa läntisistä suhteista on hyötyä lähinnä näiden maiden poliittisille ja taloudellisille eliiteille ja serbialainen Bojan Aleksov totesi, että Jelderlundin viitekehys lähtee ajatuksesta, jonka mukaan kaikkien maailman maiden on tultava länsimaiden kaltaisiksi. Vastauksena Jelderlund totesi, että taloudelliset yhteydet länsimaihin ovat välttämättömiä itä-Euroopan ja kolmannen maailman maiden kehitykselle, mutta meidän on tuettava esim. näiden maiden riippumattomia ammattiyhdistyksiä ja demokraattisia voimia, jotta kaikki saavat hyödyn yhteistyöstä. Avoimeksi jää kuitenkin aina kysymys, onko koko maailman laajuinen "yhteistyöyhteisön" luominen esim. ekologisten tai taloudellisiin rakenteisiin liittyvien syiden takia edes mahdollista.

Kokouksen työryhmistö eniten tuloksia saavutti pohjoismaista yhteistyötä pohtinut. Päätettiin lisätä informaationvaihtoa järjestöjen välillä aloittamalla neljästi vuodessa ilmestyvä yhteis-pohjoismainen tiedotuslehti; päätettiin myös ryhtyä järjestämään ensi vuoden Roskil-den jättiläisfestivaaleille yhteis-pohjoismaista aseistakieltäytyjäleiriä. Tätä kohtaan myös AKL:lla on luonnollisesti kiinnostusta.

Mielenkiintoista keskustelua käytiin myös asevelvollisuuden tulevaisuutta pohtineessa ryhmässä. Ryhmää vetänyt rauhanlegenda **Jörgen Johansen** painotti, että pelkkä asevelvollisuuden vastustaminen on nykyisin liian suppea lähtökohta: asevelvollisuus tullaan joka tapauksessa lakkauttamaan lähiaikoina ja toisaalta työskentely pelkän hyvän vaihtoehtopalveluksen kannalta on lopulta umpikuja antimilitarismille. Johansen veikkasi, että Tanskassa ja Ruotsissa

järjestelmä tullaan lakkauttamaan vielä tällä vuosisadalla. Ryhmässä vallitsi yksimielisyys siitä, että asevelvollisuuden vastainen trendi on todellinen, mutta järjestelmän lakkauttaminen

vie pidemmän ajan. Tanskalainen LKU:ta edustava **Kristian Turning** veikkasi asevelvollisuuden lakkauttamiseen Tanskassa kuluvan noin 15 vuotta, Ruotsin SFSF:n Patrick Bomanin veik-

Lars Jelderlund

kaus omasta maastaan oli 20 vuotta ja AKL:n **Kaj Raninen** arveli asevelvollisuuden olevan Suomessa voimassa vielä 20-25 vuotta historiallisen painolastin takia. Norjalaisen totaalkieltäytyjän Timothy Housdenin arvio oli peräti 50 vuotta, koska Norjassa kysymys on myös aluepoliittinen: ilman asevelvollisuutta Pohjois-Norja tyhjentyisi.

Yksimielisyys vallitsi myös siitä, että pelkkä siviilipalveluksen kehittäminen on pitkällä aikavälillä umpikuja, vaikka se onkin välttämätöntä ja hyödyllistä. Hyvä esimerkki tästä on Saksa, jossa asevelvollisuuden ylläpitämisen tärkein syy ei ole armeija vaan siviilipalvelus, joka tuottaa halpaa työvoimaa sosiaalisektorille.

Ryhmässä pohdittiin myös kysymystä järjestöjen valtionrahoituksen mielekkyydestä. Jörgen Johansenin mielestä järjestöjen valtionapu rajoittaa niitä aina. Kaj Raninen protestoi pitäen omaa järjestöään esimerkkinä sekä valtionapua nauttivasta että radikaalista organisaatiosta. Johansen vastasi tuntevansa ja arvostavansa AKL:n toimintaa, mutta totesi että mikäli AKL muodostaisi todellisen uhkan järjestelmälle, sen valtionapu lakkautettaisiin. Lopulta herrat pääsivät yksimielisyyteen siitä, että aseistakieltäytyjä- ja rauhanjärjestöjen valtionrahoitus on viime kädessä loistava esimerkki marcuselaisesta representiivisistä suvaitsevaisuudesta

. Raapaisu kirjainyhdistelmien maailmaan

Kuten arvata saattaa monen muun tärkeän asian lisäksi poh-

joismaisessa aseistakieltäytyjä-tapaamisessa keskusteltiin EU-ajan turvallisuuspolitiikasta, aseistakieltäytymismahdollisuuksista ja rauhan takeista. Ruotsalainen Lars Jelderlund luennoi aiheesta sivuten ja yksi työryhmis-

tä pohti EU- ja WEU-kirjainyhdistelmien haittapuolia tulevaisuuden Euroopassa. Ikävä kyllä sanon haittapuolia, koska suurenmoisia mahdollisuuksia demilitarisoinnille ei Euroopan Unioni mukanaan kiidätä.

Jos joku ei ole ehtinyt muodostaa mielipidettään tulevaa kansanäänestystä varten esimerkiksi siitä syystä, ettei ole kiinnostunut EU:n maatalouspolitiikasta ja Suomen eri alueiden tuista, yritän auttaa ratkaisun löytämiseksi.

Kuten tiedämme, EU-jäsenyys tuo mukanaan kysymyksen myös WEU:hun liittymisestä. WEU:n mielestä jäsenvaltioilla on oltava yhteiset ydinaseet, ja mielestäni tämän päivän rauhanpoliittista kehitystä jarruttaa käsittämättömällä voimalla Länsi-Euroopan Unionin imperialistinen ajatus siitä, että suojellakseen omia etujaan EU:n on taisteltava Euroopan ulkopuolella, sillä "ongelmat ovat vanhan mantereen ulkopuolella, eivät sen sisällä" (????).

EU vaatii ammattiarmeijoiden perustamista kaikkiin jäsenmaihinsa, joten tämä merkinnee asevelvollisuuden loppua. Ennen kuin kukaan poksauttaa auki shampanjapullon kannattaa miettiä esimerkiksi sitä, tuleeko aseistakieltäytyjien tasa-arvo sosiaali- ja muiden etuuksien lailla toteutumaan unionin alueella. Tanskalainen siviilipalvelusmies tuskin haluaa luopua kuuden tuhannen kruunun kuu-kausipalkastaan ym. samaistukseen esimerkiksi Baskimaan sivariin, joka kuljetetaan Espanjan valtion pohjoisosasta etelään suorittamaan palvelustaan alueella, missä hän ei voi ehkä ymmärtää tai tulla ymmärretyksi edes omalla kielellään. Entä miten on laita sen ankaran taistelun, jota esim. Suomen aseistakieltäytyjät ovat tehneet ajatellen lakimuutoksia, jotka siirtyisivät EU:n myötä historiaan?

Lars Jelderlund esitti vakavasti otettavan argumentin eurooppalaisen aseistakieltäytymisen tulevaisuudesta. Sitä ei ole. Jos tämä maanosa täyttyy palkka-armeijoista, aseistakieltäytyjäliike kuolee, koska siihen ei ole tarvetta.

Entä sitten ne palkkasoturit, jotka eivät halua osallistua interventioihin tai suoranaiseen sotaan, mikäli WEU haluaa sekaantua Yhdysvaltojen tyyliin YK:n mandaatilla Euroopan ulkopuolisiin konflikteihin, vaikkapa Lähi-Idässä? Miten tulevaisuuden unioni suhtautuu täysin uuteen tilanteeseen.

Kirjainyhdistelmien suloinen soppa on tipahtanut syliin yhdessä Pohjoismaista. Tanska liittyi EU:hun muttei WEU:hun äänestettyään niin kauan, että kansa sanoi "kyllä". Ongelmana on, että Tanska on NATO:n jäsen ja NATO:n joukkoja voidaan siirtää WEU:hun, vaikkei Tanska kuulu siihen. YK, joka pyöriskelee identiteettikriis-

sään yrittäessään löytää syytä olemassaololleen, taas liikuttelee nykyään ns. rauhanturvajoukkojaan WEU:n komennossa entisen Jugoslavian alueella. Huolestuttaa, huolestuttaa, koska mikäli Länsi-Euroopan Unionilla on nyt jo suuri valta YK:ssa, se hankkii hyvin sukkelaasti YK:n mandaatin mahdollisiin aseellisiin aktioihin.

NORDICOMin keskusteluryhmä ei hyväksynyt ajatusta Länsi-Euroopan Unionista ratkaisuna eurooppalaiseen rauhaan. Sen rakentaminen luo yhden uhkan lisää jo valmiiksi uhkia täynnä olevaan maailmaan. Sen sijaan eurooppalainen valtio ja ihminen voisi paneutua paljon yleishyödyllisempiin askareisiin kuten Kolmannen Maailman avustamiseen sillä periaatteella, että kehitysmaiden ihmiset opettaisiin käyttämään rikkaista teollisuusmaista saamansa kovan valuutan oman maansa kehittämiseen, ei aseostoihin eliminoidakseen sisällissotien sissejä, ei taisteluihin naapurivaltoja vastaan.

Tähän asti useimmat Euroopan valtiot ovat eläneet ainakin periaatteessa itsenäisinä ilman muun valtin ylivaltaa, yhdessä. Lars Jelderlund kertoi esitelmässään kahdesta mallista: ensimmäinen niistä on ns. anarkia-malli, johon suuri osa valtioista uskoo. Vain

Irena Navickiene

"kauhun tasapaino" ja kansallinen armeija takaavat turvallisuuden eikä sodanuhka koskaan poistu. Ihanteellinen malli, mihin tottakai tulisi pyrkiä itse kunakin säädyn, on no 2 eli turvallisuusyhteistyön malli, joita tämän päivän maailmassa onkin (esimerkkeinä vaikkapa Suomi ja Ruotsi vuodesta 1945, Norja ja Ruotsi vuodesta 1907 tai Italia vuodesta 1859).

Turvallisuusyhteisöön päästämiseksi valtioiden täytyy uskoa yhtenäisyyteen, rauhanomaisiin neuvotteluratkaisuihin, demokratiaan, aseistariisuntaan ja kaikkia osapuolia suosivaan poliittiseen ja taloudelliseen yhteistyöhön. Tähän päästäksemme aseistariisunta pitää suorittaa myös henkisellä tasolla, mutta mielestäni tärkein kaikista on luottamus. Luottamus siihen, ettei toinen osapuoli valmistaudu

suljettujen ovien takana sotaan uraanit takataskussa. Luottamus turvallisuusyhteisöjen muodostamiseksi on ikävä kyllä hie-man vieras sana ruohonjuuritason, vaikka kuinka yleviä maailmanparantajia yritettäisiinkin olla. Jokainen yksittäinen ihminen tuntee ennakkoluuloa ja aiheesta riippuen myös epäluottamusta, jotkut vain hiukkasen, jotkut niin, että tiettyä ryhmää tai kansaa aletaan pelätä.

Keskusteluryhmissä tämä tuli ilmi erityisesti EY-kysymyksissä, jolloin alettiin puhua siitä, että Saksan talousmahtia on kontrolloitava tarkasti, koska Saksa on ja tulee jatkossakin olemaan EU:n johtajavaltio. Tästä seuraisi jatkopohdinta pelottavan voimakkaana päätään nostava nationalismin peikko rasismeineen ja fasismeineen. EU:ssa tai missä tahansa muussa liitossa tai yhteisössä on hyvin vaikea elää, jos johtajat tekevät päätökset miljoonien ihmisten puolesta, mutta nämä miljoonat ihmiset itseksensä mutisevat muutaman vuoden partaansa ja tarpeeksi kylästytyään nousevat mahdollisesti väkivaltaiseen vastarintaan,

joko oman valtio sisällä tai naapureita vastaan.

Mikä sitten olisi ihanteellinen Eurooppa, ihanin maailma? Sitä tuskin saavutetaan yhdistämällä Euroopan valtiot väkisin toisiinsa, luomalla uusi sotilasliitto uhkaksi muulle maailmalle. Sellainen rauhanpolitiikan toteuttaminen voisi luoda puitteet poitiiviselle kehitykselle, että jokainen yrittäisi luoda ystävyysuhteet sellaisiin valtioihin, jotka mahdollisesti joskus tulevaisuudessa voisivat hyökätä omaa valtiota vastaan. Muhin maailmoin ja kulttureihin tutustuminen oman mielensä avaaminen juuri sillä ruohonjuuritason johtaa parempaan lopputulokseen kuin silmiensä ja korviensa kaimelta itselleen vieraalta sulkeminen. Eivät kaikki muslimit halua vain sotaa tappaakseen vierasuskoiset tältä planeetalta, eivätkä kaikki ruotsalaiset ole homoja tai italialaiset gigoloja.

RAUHANAKTIVISMIA AFRIKASSA

Jan van Crieking

Monille meistä Afrika on yhä tuntematon manner ja jos tiedämme siitä jotakin, tietomme koskee tavallisesti kielteisiä asioita: nälkähätiä, käynnissä olevia sotia niiden aiheuttamiseksi pakolaistulvineen sekä epäonnistuneita kehitysyhteistyöprojekteja.

Kaikesta huolimatta useissa Afrikan maissa kansalaisyhteiskunta on antanut viimeksi kuluneiden parin vuoden aikana monia merkkejä siitä, että afrikkalaisilla on siltäkin voimaa vastustaa autoritaarisia valtioita ja niiden käyttämää väkivaltaa. Joissakin ranskankielisissä maissa kansalaisyhteiskunnalla on ollut tärkeä osa vaikeassa siirtymäprosessissa äärimmäisistä diktatuureista enemmän tai vähemmän demokraattisiin yhteiskuntiin.

Sanalla "rauhanaktivismi" on Afrikassa eri merkitys kuin minkä me sille annamme Euroopassa. Kansalaisjärjestöjen toiminta ei ole vielä hajautunut, joten vain rauhanaktivismin keskittyneitä ryhmiä ei ole; samat ryhmät ovat kiinnostuneita myös ihmisoikeuksista, naisten oikeuksista, kehitysyhteistyöstä, yhteisöjen kehittämisestä jne. Väkivallattoman vaihtoehdon etsintä on vain yksi monista aktiviteeteistä, joihin ne ovat suuntautuneet.

Kaksi hyvää esimerkkiä uusien kansalaisliikkeiden kehityksestä ovat Tshad ja Zaire.

Tshad

Tshad on entinen Ranskan siirtoma Pohjois-Afrikassa ja yksi maailman köyhimmistä maista. Pian itsenäistymisensä jälkeen se kohtasi etnisen konfliktin, joka teki normaalin kehityksen mahdottomaksi. Sen naapurimaat pyrkivät kiihdyttämään tätä konfliktia saadakseen enemmän vaikutusvaltaa Tsadin sisäisiin asioihin. Myös Ranska oli vuosia suoraan sekaantunut konfliktiin. Aseita tarjottiin kaikille osapuolille ja sisällissodasta tuli itä-länsi-konfliktin näytelmä. Myös Libyan eversti Gaddafi stimuloi sotaa provosoimalla rajakonflikteja eri sisällissotaan osallistuneiden ryhmien kanssa.

Vaikka sota loppuikin vajaat pari vuotta sitten, satunnaiset aseelliset konfliktit jatkuvat. Sovittelua ja demokratisoitumisen prosessia pyritään toteuttamaan kansalliskongressin puitteissa (niinkuin monissa muissakin ranskankielisissä maissa sitä kutsuttiin nimellä Conference Nationale, kaikkien elävien voimien kokoontuminen). Paikalliset kansalaisjärjestöt, kirkot ja

kaikki rauhantyöhön suuntautuneet järjestöt, jotka kuuluvat vastaperustettuun Väkivallattoman Tshad-järjestöön, näyttävät merkittävää osaa tässä prosessissa, eivät vain osallistuesaan keskusteluun kansallisella tasolla, vaan paljon enemmän kanavoimissaan ja tuodessaan julki lukuisten ruohonjuuritason organisaatioiden halun lopettaa sota. Väkivallattoman Tshad onnistui tuomaan yhteen kaikki ne, jotka halusivat lopettaa sodan ja luoda rauhanomaisen yhteiskunnan. Hyvin lyhyen ajan puitteissa se onnistui samaan taakseen niin monen ihmisen tuen, ettei viranomaisilla ollut muuta mahdollisuutta kuin alkaa kuunnella, mitä kansalliskongressin ihmisillä on sanottavaa.

Zaire

Zaire on 39 miljoonine asukkaaneen yksi tärkeimmistä mustan Afrikan valtioista. Se kärsii lännen tukeman diktaattorin vallan alla. Presidentti Mobutu Sese Seko tuli valtaan vuonna 1965 CIA:n inspiroiman ja tukeman vallanklaappauksen avulla. Mobutu oli vankka antikommunismien tukipilari luonnonvaroista rikkaassa keski-Afrikassa. Ennen itsenäistymistä hän oli siirtoma-armeijan kersantti. Mobutun diktatuuri on yksi nykyhistorian raaoimmista. Vuonna 1977-78 hänen hallitukseksensa oli hetkelliseksi Angolasta toimivien katangilaisten pakolaisten invaasion uhkaama, mutta ranskalaisten, marokkolaisten ja

bashin kaupungin yliopiston kampuksella. Belgia, joka on merkittävin kehitysavun antaja, lopetti kaikki aputoimitukset väkivallattomasti ja ehdotti, että muodostettaisiin kansainvälinen komitea tutkimaan Zairen armeijan harjoittamaa terroria.

Väestölle on täysin selvää, että "demokratisoituminen" oli vain Mobutun temppu vallassapysymisen varmistamiseksi. Monien vuosien kuluessa zairelaisten kansalaisjärjestöjen sekä kirkossa toimivien edistyksellisten sektorien ympärille on rakennettu melko voimakas "kansalaisyhteiskunta". Vuoden 1990 tapahtumien jälkeen nämä liikkeet ovat radikalisoituneet. Suurkaupunkien sekä joidenkin valtion kontrollista enemmän tai vähemmän vapautuneiden paikkojen, kuten Kivu, järjestöt ovat tulleet yhä tietoisemmiksi siitä, että väkivallattomien liikkeiden voima on ainoa ase valtion terroria vastaan.

Kansalliskongressissa kaikki ruohonjuuritason ryhmät ovat voineet tuoda julki ideoitaan maan tulevaisuudesta ja erittäin kriittinen raportti siitä, mikä on mennyt pieleen, kuka on syyllinen korruptioon ja minne ovat kadonneet yhteisöille tarkoitetut avustukset, on julkistettu kongressin kautta. Vaikka Mobutu yrittikin kaikkensa saadakseen kongressin kontrollinsa alle, lopulta hänen oli hyväksyttävä raportin tulokset.

Tällainen tulos saavutettiin vain, koska edistykselliset ja rauhaa rakastavat ryhmät nauttivat väestön enemmistön kannatusta. Painostaakseen hallitusta ja presidentin taakse kerääntyneitä valtaklikkiä nämä ryhmät ovat turvautuneet mm. kansalaisottelemattomuuteen. He ovat järjestäneet joka kuukausi "kuollut kaupunki" -operaatioita, jolloin kukaan ei mene töihin ja julkiset kulkuvälineet pysyvät täysin tyhjinä. Kinshasan (4,5 miljoonaa asukasta) kaltaiset kaupungit ovat tällöin muuttuneet hiljaisiksi. Helmikuussa 1992 turvallisuusjoukot uhkasivat vakavasti mainitunkaltaista rauhanomaisesta mielenilmausta, mutta tämän jälkeen kansalaisliike on ilmaissut uskoaan väkivallattomaan toimintaan ja rauhanomaiseen vallankumoukseen. Vaikka presidentti Mobutu onkin yhä vallassa, taloudellinen tilanne heikkenee heikkenemistään ja valtiolla onkin nyt itse asiassa kaksi hallitusta: kansalliskongressin ympärille keskittynyt demokraattisten voimien hallitus ja presidentin ympärille kerääntynyt "virallinen" hallitus. Zaire onkin yksi voimakkaimmista esimerkeistä rauhanaktivismin voimasta Afrikassa.

ITÄMEREN 'RAUHANVYÖHYKE' TULEN ALLA

Tämän Peace Newsistä käännetyn jutun on kirjoittanut Christian Witting, ahvenanmaalainen, joka työskentelee parhaillaan WRI:n toimistossa Lontoossa.

Nykyisellä keskustelulla Ahvenanmaan tulevaisuudesta on kolme perustaa. Ensimmäinen liittyy Ahvenanmaan asemaan demilitarisoituna alueena. Toinen liittyy Suomen jäsenyyden neuvotteluihin Euroopan Unionin kanssa ja kolmas on saarten itsehallinto ylipäätään.

Meidän ei ole syytä aliarvioida sitä Neuvostoliiton romahduk-

sen synnyttämää armeijaan Suomessa kohdistuvaa myötätuntoa, joka perustuu enemmänkin historiaan kuin nykypäivään. Akkia venäläisiä vastaan taistelleita toisen maailmansodan veteraaneja ei enää paheksuta. Sitä vastoin presidentti, veteraani itsekkin, kutsuu heitä presidentinlinnan vuotuisiin tanssiaisiiin ja heitä näkee säännöllisesti TV:ssä puhumassa sotakokemuksistaan. Keskustelun voi nähdä myös armeijan reaktiona pitkäaikaisen sotilaallisen ja poliittisen alistumisen Neuvostoliiton edessä jälkeen.

Sen sijaan itse ahvenanmaalaisilla ei ole vastaavanlaisia emotionaalaisia arpia, sillä Ahvenanmaan demilitarisaatio säästi sen suoralta osaanotolta sotaan, tosiaan josta asukkaat ovat erittäin tietoisia.

Jotkut näkevät keskustelun demilitarisoinnin purkamisesta liittyvän enemmänkin Suomen tulevaisuuteen, jossa armeija linnoitus-ajatteluineen edustaa katoavaa "rajaseutu"-mentaliiteettiä, kun taas avoimempi ja desentralisoitu Ahvenanmaa edustaa tulevaisuutta.

Punainen vaate armeijalle

Sen lisäksi, että Ahvenanmaan demilitarisointi kieltää saarten linnoittamisen ja sotilasjoukko-

jen läsnäolon, se merkitsee myös sitä, että jokainen kotipaikkaokuden saarilla omaava on vapautettu sotilaspalveluksesta. Koko käsite "demilitarisaatio" on tietysti ollut punainen vaate Suomen armeijalle, jonka tulisi puolustaa saaria. Armeija ja sen kannattajat ovat väittäneet, että Neuvostoliiton romahdus ja Venäjän vetäytyminen Baltian maista ovat johtaneet "Itämeren strategisen polttopisteen" siirtymiseen etelä-Itämereltä pohjoiseen, mikä lisää Ahvenanmaan haavoittuvuutta. He haluavat tarkistaa vuoden 1921 sopimusta, joka rajoittaa mahdollisuuksia valmistella saarten sotilaalista puolustusta. Näyttää siltä, että he ajattelevat, että tulevat politiikan muutokset Venäjällä voisivat johtaa aseellisiin konflikteihin jännittyneellä Baltian alueella, missä tapauksessa demilitarisoitua Ahvenanmaata olisi vaikea puolustaa asein; erityisesti nyt kun Venäjän tärkeimmät Itämeren laivastotukikohtat on sijoitettu Suomenlahden pohjukkaan.

Mutta tilanteen lähempi tarkastelu osoittaa, että nämä argumentit ovat irrelevantteja. Ahvenanmaan demilitarisointi on kansainvälinen kysymys, josta Suomi ei voi päättää yksin, vaikka armeijan kannattajat jankutavatkin että "mikään ei ole tabu" ja armeija haluaa saada ahvenanmaalaiset keskustelemaan siitä, kuinka demilitarisointi puretaan sen sijaan että keskusteltaisiin siitä, puretaanko sitä ollenkaan. Tämä jättää huomiotta Ahvenanmaan identiteetin kulmakivet: autonomian ja demilitarisoinnin yhtä hyvin kuin Ahvenanmaan aseman osana Suomea, jonka Ahvenanmaa näkee "emämaana". Neljäs, ja koko ajan tärkeämmäksi muuttuva kulmakivi on se, että ahvenanmaalaiset tulevat koko ajan tietoisemmiksi siitä, että saaret ovat ainutlaatuinen esimerkki vähemmistöongelman ja sotilaallisten konfliktien rauhanomaisesta ratkaisemisesta. Tämänkaltaiset "keskustelut" eivät ole omiaan parantamaan Ahvenanmaan ja Suomen väliä.

Aseet houkuttelevat aseita

Ei ole mitään syytä, minkä takia ahvenanmaalaisista tulisi kiinnittää huomiota armeijan ehdotuksiin. Kaikki saarten menneisyydessä ja nykyisyydessä viittaa sii-

TARVITSEMME PITKÄAIKAISEN SITOUTUMISEN RAUHAAN

hen, että demilitarisaatio on paras ratkaisu myös tulevaisuudessa. Vuonna 1856 Englannin laivasto tuli saarille tuhotakseen venäläisen Bomarsundin linnoituksen; jos linnoitus ei olisi ollut siellä, ei laivastollakaan olisi ollut mitään syytä tulla paikalle. Aseet houkuttelevat aseita. Sama periaate on yhä voimassa ja jokainen yritys linnoittaa Ahvenanmaa johtanut katastrofaalisiin seurauksiin. 30-luvulla Suomi ja Ruotsi olivat huolissaan "sotilaallisesta tyhjöstä keskellä Itämerta". He laativat "Tukholman suunnitelman", joka tähtäsi Ahvenanmaan osittaiseen linnoittamiseen. Venäläiset, täysin oikein, ajattelivat tämän suuntautuvan heitä vastaan; se näytteli suurta osaa Suomen

ole aikeita kyseenalaistaa vuoden 1921 sopimusta.

Toinen keskustelun teema on yhteydessä Suomen neuvotteluihin Euroopan Unionin jäsenyydestä. Ahvenanmaan autonomia merkitsee sitä, että saarelaiset voivat itse omassa *lagtingeissään* päättää, haluavatko he liittyä EU:iin vai eivätkö halua. Ahvenanmaa haluaa EU:hun ennen muuta, koska uskovat sen takaavan autonomian ja demilitarisoinnin jatkumisen; asenne EU:ta kohtaan on positiivinen.

Kolmas teema on itse saarten autonomia. Vuoden 1991 itsehallintolaki kehitti sitä edelleen. Ahvenanmaalaiset ovat aina olleet yhteisymmärryksessä Suomen presidentin, eduskunnan ja

Oheinen kirjoitus on War Resisters International -järjestön kannanotto NATO:n uhkauksiin pommittaa Serbien asemia Srajevon lähellä.

War Resisters International, kansainvälinen pasifistinen järjestö, EI kehoita ketään mielenosoituksiin sen johdosta, että NATO on uhannut pommittaa Sarajevon ulkopuolella olevia kukkuloita. Kun pitää valita, puuttuuko kansainvälinen yhteisö Bosnia-Hertzegegovinan tilanteeseen vai jättääkö se sen oman onnensa nojaan, WRI puoltaa puuttumista. Kuitenkin meille kansainvälisen yhteisön väliintulon tavoitteena tulisi olla alueella vallitsevien sosiaalisten olojen palauttaminen normaalitilaan: sen tulisi olla pitkäaikainen sitoutuminen, ei vain sodan loppumiseen vaan myös rauhan rakentamiseen. Tämä on täysin erilainen lähtökohta NATOon verrattuna: me pelkäämme väkivallan eskaloitumisen mahdollisuutta ja tunnemme epäluottamusta NATO:n motiiveja kohtaan sen nyt suosissa ilmaiskuja ja samankaltaisia hyökkäviä sotilaallisia operaatioita.

Uhkavaatimus tai Geneven neuvottelut eivät ole tarjonnan kellekään yllykkeitä solmia rauha, eivät ne ole myöskään tarjonneet mitään kestävä sitoutu-

lylenkatseellisen suhtautumisen alueen asukkaisiin. Jopa nyt, kun sekä Jugoslavian ja Kroatian hallitukset ovat laittomasti värvänneet pakolaisia armeijoihinsa, useimmat NATO-hallitukset kutsuvat Serbiaa ja Kroatiaa "turvallisiksi alueiksi", jonne Bosnian serbit ja Bosnian kroaattit voidaan työntää.

NATO:n strategeja motivoivat vähemmän alueen ihmisten tarpeet kuin NATO:n roolin kehittäminen kylmän sodan jälkeen. Tästä kyynisyydestä kertoo sotilaallisten toimintojen kulku, ne eivät näe mitään Sarajevon takana, vaikka tämä runsaasti symboliarvoa omaava kaupunki ei suinkaan ole totuus koko tilanteesta. NATO ei ole kiinnostunut Bosnian tilanteesta, vaan oman julkisuuskuvasa kehittämistä sellaiseksi, että järjestön tulevaisuus tulee turvatuksi. Vähäteltyään ETYKiä, joka yritti sijoittaa turvallisuuskysymykset laajempaan taloudellisten ja poliittisten suhteiden sekä ihmisoikeuksien kontekstiin, NATO yrittää rajoittaa turvallisuuden tarkoitamaan pelkästään aseellista turvallisuutta.

Senkaltainen sitoutuminen, jota me vaadimme, sisältäisi rauhanvoimia tukevien ohjelmien käynnistämisen. Tämä tuki menisi sekä alueella yhä oleville, että niille, joiden on ollut pakko lähteä sieltä. Kaikkialla entisessä Jugoslaviassa toimii hallituksista

tien väkivallattomien ratkaisujen puolesta. "Reaalipolitiikka" näkee tällaiset yritykset marginaalisina - ja me tiedämme etteivät ne tarjoa välittömiä ratkaisuja joukkomurhan lopettamiseen - mutta ne ovat välttämättömiä rauhan rakentamiseksi.

Monet pakolaiset, jotka ovat kieltäytyneet taistelemasta, haluavat osallistua alueen jälleerakentamiseen. Näitä ihmisiä ei pitäisi nähdä taakkana vaan voimavarana rauhan rakentamisessa alueelle. Heidät pitäisi toivottaa tervetulleeksi ja heille tulisi tarjota kaikki mahdollinen tuki. Sen sijaan että heidät nähdään passiivisiksi uhreiksi, heitä pitäisi auttaa antamaan merkitävä panos alueen jälleerakentamiseen.

Pakolaisille ei nykyään myönnetä turvapaikkoja eikä heitä auteta valmistautumaan niinhin oloihin, jotka he kotiin palauttuaan kohtaavat. Ja voimme olla varmoja, että siitä hetkestä, jona pysyvä tulitauko saadaan aikaan, ensimmäisestä hetkestä, jona näyttää mahdolliselta lähettää joku takaisin Bosnia-Hertzegegovinaan, hallitukset palauttavat ihmiset ties minkälaisen tuhon keskelle.

Nykyään jokainen asioista perillä oleva ihminen tietää, ettei ole välittömiä ratkaisuja Balkanin konfliktiin. Rauhanjärjestöjen valinta ei kuitenkaan ole selän

ja Neuvostoliiton suhteiden heikkenemisessä ja ehkä se oli myös yksi pieni syy sodan syttymiseen. Nyt sama virhe halutaan tehdä uudelleen. Ahvenanmaan linnoittaminen voisi lisätä Venäjän läsnäoloa alueella, myös Baltiassa, tällä tavoin "oikeuttaen" Suomen uudelleenvarustautumista ja luoden noidankehän.

hallituksen kanssa halustaan vähin erin kehittää autonomiaansa. Tarpeetonta sanoa, että sen automialla on myös vastustajansa, suomalaiset nationalistit. Myös Ahvenanmaalla on omat nationalistinsa ja keskustelu viriää aina silloin tällöin.

Suomi on pieni ja joskus varsin takapajuinen maa. Jos joku huutaa tarpeeksi kovaa, kaikki kuulevat pian. Sen takia demilitarisaation purkamisen kaltaiset keskustelut ottavat tulta. Mutta jokatapauksessa rauhanomaisilla saarillaan asuvat ahvenanmaalaiset ovat tyytyväisiä demilitarisaatioon. Demilitarisaatio on moderni, rauhaa edistävä ja kansainvälisesti hyväksytty - useimmat suomalaiset ymmärtävät tämän, samoin useimmat ahvenanmaalaiset. Mutta koskaan emme voi olla varmoja.

Sen sijaan meidän tulisi työskennellä demilitarisoinnin eteen ja edistää sitä. Lainataksemme Butros-Ghalin *Agenda for Peacea*: "Demilitarisoidut vyöhykkeet perustettiin aikaisemmin konfliktien jälkeen, mutta nyt niitä pitäisi luoda myös ennaltaehkäisevinä, molempien osapuolten suostumuksella." Toivokaamme, että monet maat eri puolilla maailmaa suostuvat.

Itämeren demilitarisaatio

Suomen tulisi, sen sijaan, käyttää demilitarisoitua Ahvenanmaata puolustuspolitiikan mallina ja käyttää sen antamaa esimerkkiä koko Itämeren turvallisuuden parantamiseen. Hyvä alku voisi olla kaikkien Itämeren saarten demilitarisointi; ennen kaikkea Gotlannin ja Öölannin sekä Virolle kuuluvien Hiidenmaan ja Saarenmaan.

Ahvenanmaalaiset ovat jo pitkään argumentoineet, että sotilaallisten näkökohtien ei tulisi muodostaa perustaa keskusteltaessa Ahvenanmaan demilitarisoidusta asemasta. Kaikkien keskustelujen tulisi kulkea ulko-ministreion, ja viime kädessä hallituksen ja presidentin, kautta, sillä kysymyksessä on kansainväliseen oikeuteen liittyvä tapaus. On huomattava, että Suomen hallitus ja puolustusministeri ovat jo heti keskustelun alussa ilmoittaneet, ettei heillä

mista Bosnia-Hertzegegovinan sosiaalisen elämän palauttamiseen normaalisti sodan jälkeen. Sen sijaan niiden ainoa peruste on ollut näännytystaktiikka toiselta puolelta, poliittinen laskelmointi toiselta. Pyynnöt investoinneista tulevan taloudellisen kehityksen turvaamiseksi voisivat näytellä tärkeää osaa umpikujan purkamisessa.

Kuukausien - ja nyt jo vuosien - kestäneen sodan aikana olemme nähneet hallitusten toistuvasti jättäneen huomiotta ne lukuisat pienet askleet, joita ne voisivat ottaa tilanteen parantamiseksi. USAn hallitus haikailee suurimittaista tekoa, eurooppalaisille taas tuntuu riittävän tilanteen laajenemisen estäminen.

NATO-maiden hallitukset ovat alueelta tulleiden pakolaisten kohtelussaan tehneet selväksi

riippumattomia järjestöjä, jotka toimivat asunnottomien, väkivallan uhreiksi joutuneiden ja traumatisoituneiden ihmisten parissa. Tämä kirjo ulottuu sodanvastaisista ryhmistä riippumattomiin radioasemiin ja muihin medioihin, ihmisoikeustarkkailijoista puhellinneuvontalinjoihin ja lapsiohjelmiin.

Kun gangsterismi kukoistaa, ei vain Bosniassa ja Hertzegevinassa, vaan myös Serbiassa ja Kroatiassa, demagogia korvaa demokratian ja ihmisoikeuksia loukataan systemaattisesti. Kuitenkin jopa näissä oloissa tehdään jatkuvaa työtä rauhan puolesta, työtä kotiseuduiltaan karkoitettujen uudelleenasettamisen ja alemman tason konflikt-

kääntäminen Bosnialle ja pommituksille, vaan työnteko hallituksien asenteen muuttamiseksi, niiden pakottaminen sitoumukseen, joihin ne eivät toistaiseksi ole suostuneet: sitoutumaan rauhanjärjestöjen sekä vapaiden ja riippumattomien tiedotusvälineiden tukemiseen, rohkaisemaan alueen ihmisiä käyttää oikeuttaan kieltäytyä taistelemasta, tarjoamaan turvapaikkoja pakolaisille ja auttaa heitä löytämään rooli itselleen tulevaisuudessa. Ennen kaikkea, luomaan toivoa tekemällä kansainvälinen sitoumus alueen sosiaalisen elämän uudelleenrakentamiseen.

Robin valitsi ihmisoikeudet SIVARINA AMNESTYSSÄ

Teksti ja kuvat: Nanni Akkola

Robin Lundell täyttää näinä päivinä, ellei ole jo täyttänyt, kaksikymmentä vuotta. Tämä ruotsia äidinkielenään puhuva kansainvälisen lukion käynyt paljasjalcaespoolainen näyttää pitkiä hiuksineen ja maihinnousukenkine en ihän sivarilta. Mutta sivari hän onkin, ensimmäinen laatuaan. Nimitään Suomen Amnesty Internationalin toimistossa, Helsingin Ruoholahdenkadulla.

Ollessaan hiukan pienempi poika Robin harrasti ahkerasti kung-fua ja karatea, mutta näissä lajeissa ongelmaksi muodostui se, ettei hän täyskontaktilanteissa koskaan voinut lyödä ketään. Varsinainen pasifistinen elämäntapa löi läpi pari vuotta sitten, kun Robin päätti kesällä 1992, pari kuukautta ennen kutsuntoja, kieltäytyä aseista.

-Mikään ei toimi väkivallalla, Robin perustelee päätöstään istuessamme hämärtyvässä huoneessa helmikuun viimeisen päivän iltana.

Melkein totaalksi

Hän harkitsi vakavasti aluksi, ja vielä sivarikurssilakin, totaalkieläytymistä, mutta päätös kariutui tiedonpuutteeseen. -Jos olisin totaalkieläytynyt, mielestäni paras tapa olisi ollut suoraan armeijasta kieltäytyminen... En tiedä olisiko mulla ollut pokkaa tehdä sitä, koska en tiennyt seuraamuksista. Muun muassa Ranisen prosessi tuntui niin pitkältä, Robin mietiskelee ja maistaa teekupista. Useimpien vanhempien mukaan Robininkin vanhemmat hiukan hämmästelivät poikansa siviilipalvelukseen hakeutumista, mutta nyttemmin isäkin suhtautuu asiaan täydellä positiivisuudella.

Omalla aktiivisuudella Amnestyyn

Robin Lundell on siis kaikkien aikojen ensimmäinen sivari Suo-

men Amnestyssä. Paikan hän sai omalla puhelinaktiivisuudellaan.

- Soittelin moniin paikkoihin. Kun aloin jo kyllästyä koko hommaan, tein listan kaikista mahdollisista mielekkäistä paikoista. Amnesty oli aakkosjärjestyksessä ekana... Soitin, ja sieltä pyydettiin laatimaan joku paperi koulutuksesta. Menin käymään paikanpäällä ja johtokunta valitsi minut, Robin kertoo.

Päivät kuluvat toimistohommien parissa, ja Robin vastaa Amnestyn nuorisotyöstä Suomessa.

-Työ on ihan hauskaa ja kiinnostavaa. Saan tehdä itsenäisiä päätöksiä ja olen tasavertainen muiden työntekijöiden kanssa. Vaapaat työajat ovat myös hyvä asia, eikä minulla ole varsinaista pömoä käyttämässä sekuntikello kourassa jokaista liikettä.

Hällä väliä ihmisoikeuksille

Kysyessäni Robinilta hänen käsitystään Suomen ja koko maailman ihmisoikeustilanteesta hän melkein sylkäisee suustaan sanat:

-Tosi huolestuttavaa!! Amnestyn raporteja lukiessa tulee mieleen, että maailmassa vallitsee sellainen "hällä väliä" -meininki ja tilanne pahenee jatkuvasti.

Robin korostaa, että hänen sanomisensa eivät tässä yhteydessä ole Amnestyn virallisia kantoja, ja saman tien hän arvostelee poliisin käyttäytymistä mm. Ruotsissa ja Suomessa. Saan kuulla muutaman esimerkin Ruotsin poliisin toiminnasta.

-Eräissä rauhanaktivistien mielenosoituksessa poliisi käski mielenosoittajien hajaantua, mutta nämä istuivat kadulle ja alkoivat laulaa rauhanlauluja. Poliisi löi pampulla mm. erään pojan käden tunnottomaksi ja repi toiselta kaverilta korvan puoliksi irti. Virallisissa poliisiraporteissa kuvailtiin kuinka mielenosoittajat olivat muka juoksennelleet päin seiniä ja näin itse aiheuttaneet vammansa.

Robinin toinen esimerkki kertoo myös mielenosoituksen tiimellyksessä kaatuneesta työstä, jota poliisit yli hyppiessään kumauttelivat pampulla. Tyttö sai syytteen virantoimituksessa olevan poliisin estämisestä. Näitä kuunnelllessani mieleen muistuu väistämättä Harjavallan sotilasparaatin pysäytysyritys vuonna 1992. En ollut nimittäin ainoa mustelmainen...

Mitä mieltä Robin itse sitten on radikaaleista rauhanaktioista?

-Minusta idea on hyvä, koska näin voidaan murtaa militaristista ajattelua ja saadaan tietysti julkisuutta. En vastusta, ja olisin itsekkin valmis lähtemään mukaan.

Neuvotteluratkaisu, paras ratkaisu

Armeijasta vapaa Suomi ei Robinin mielestä kuulosta utopialta. Armeijaan ja asekauppoihin syydettävät rahat voitaisiin hänen mukaansa ohjata ystävällisen ulko- ja rauhanpolitiikan kehittämiseen.

-Siihenhän kaikki viimekädessä perustuu. Kun on sota, on myös jokin erimielisyyttä aiheuttava asia. Sitten soditaan, mutta sodan loppuessa ongelma ei ole kadonnut. Lopulta päädytään kuitenkin neuvotteluratkaisuun, Robin perustelee.

Hän näkee väkivallattoman vastarinnan parhaana vaihtoehtona kaikkiin konflikteihin.

-Mutta sitäkin täytyy käyttää harkiten asettamalla normaalit neuvottelukanavat aina ensisijalle, ettei keinosta tule päämäärä.

Lisää paikkoja, lisää tietoa

Tämän hetken siviilipalveluspolitiikka saa Robinilta vähintäänkin tyydyttävän arvosanan.

-Amnestyn kaltaisia järjestöpaikkoja olisi hyvä saada lisää. Sivarista olisi mielekkästä saada myös nykyistä enemmän käytännön tietoa, Robin vaatii.

Hänen mukaansa hyvä tiedonlevityskanava voisi olla esim. koululuentoja lisääminen ja vaikka päivänavauksissa puhuminen, jotta nuoret saataisiin harkitsemaan muitakin vaihtoehtoja erotukseksi valtavirrasta.

-Ainahan voi tehdä enemmän. Sitten kun kaikki on mukana, ei tarvitse enää tehdä mitään, Robin naurahtaa.

Meribiologiaa ja kasvisruokaa

Tänään Robin on Aseistakieltäytyjäliiton hallituksen jäsen ja aikoo sivarin jälkeenkin jatkaa rauhanhantia sen, minkä todennäköisiltä meribiologian opinnoiltaan ehtii.

Omasta ja maailman tulevaisuudesta ei Robinilta liikoja arvailuja heru.

-Elän päivän kerrallaan...Toivon tietysti parannusta.

Viimeiseksi kysyn, mikä on hänen lempiruokaansa. Pohdinnan jälkeen Robin valitsee intialaisen kasvisruuan. Olisikohan Amnestyn toimiston yläkerrassa sijaitsevalla Krishna -liikkeen ravintolalla osuutta asiaan?

YKSI JÄRJESTÖ VAI MONTA?

Ari J. Kananen

Suomessa on vallalla jokseenkin ainutlaatuinen tilanne sen suhteen, että sama järjestö, Aseistakieltäytyjäliitto, toimii sekä sivareiden "päivärahajärjestönä", totaalikieltäytyjien etujärjestönä että vielä radikaaliantimilitaristisena rauhanjärjestönä ja WRI:n Suomen sektorina - lisäksi se on tällä hetkellä käytännössä ainoa mitään näistä asioista ajava järjestö Suomessa. Lähes kaikissa Euroopan maissa nämä tehtävät ovat hajautuneet vähintään kahdelle eri järjestölle.

Perinteisesti tätä AKL:n "heterogeenisyyttä" on pidetty etuna ja osittain se epäilemättä onkin sitä. Esimerkiksi taistelussa lex Pihlajamäkeä vastaan siviilipalvelus ja totaalikieltäytyminen kävivät hyvin pitkälle käsi kädessä: totaalikieltäytyjät, jotka saivat julkisuutta nälkälakkojen ja Amnestyn adoptiointien kautta olivat ensisijaisesti ase oikeudenmukaisemman siviilipalveluksen aikaansaamisessa. Tuonaikaisen totaalikieltäytyjien oikeudenkäyntipöytäkirjoissa toistuu samankaltainen litania palvelusajan lyhentämisestä, siviilipalveluksen sisällöllisestä kehittämisestä jne. asioista. Ja samojen kysymysten tiimoilta totaalikieltäytyjät esiintyivät myös julkisuudessa.

Tilanne on muuttunut

Lex Pihlajamäki pääsi ansaitsemaansa haudan lepoon joulukuussa 1991 ja samalla tilanne muuttui ratkaisevasti. Yhteys siviilipalveluksen ja totaalikieltäytyksen välillä, jos ei kokonaan katkenut, niin ainakin löystyi. Totaalikieltäytyjien protestia ei ole enää viimeisten parin vuoden aikana kohdistettu niinkään vastalauseeksi voimassa olevaa siviilipalveluslakia kohtaan kuin koko asevelvollisuusjärjestelmää ja viime kädessä itse armeijaakin vastaan. Tavallaan tämä muutos on ymmärrettävä, sillä nykyinen siviilipalveluslaki on puutteineenkin huomattavasti väliaikaislakia parempi ja tavallaan se on myös hyväksi, sillä lex Pihlajamäen aikana totaalikieltäytyminen oli tavallaan "kastrouitu". Vaikka monet silloiset totaalikieltäytyjät vastustivatkin koko asevelvollisuutta, heidät kuitenkin esiteltiin ennen muuta henkilöinä, jotka olisivat valmiit

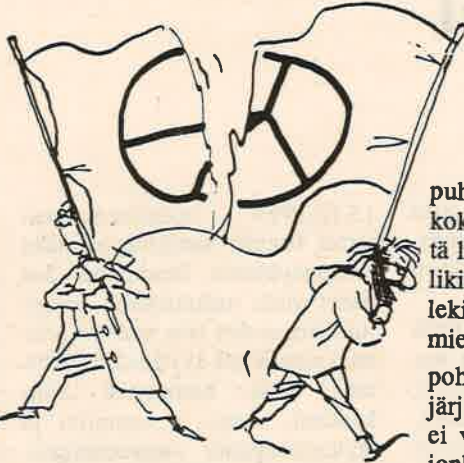
menemään sivariin, mikäli se olisi "oikeudenmukainen".

Miten AKL:n pitäisi sitten reagoida muuttuneeseen tilanteeseen? Ensimmäisenä tätä kysymystä pohdittaessa lienee syytä suunnata pieni katse historiaan. Tosiasiaan on, että AKL:sta tuli sekä sivareiden että totaalikieltäytyjien yhteiset järjestö vasta 1980-luvulla ja viime kädessä vuonna 1987, jolloin lex Pihlajamäki tuli voimaan ja järjestön nimi muutettiin Siviilipalvelusmiestien Aseistakieltäytyjäliitoksi. Sitä paitsi ennen mainittua vuotta totaalikieltäytyjiä oli - Jehovan todistajat pois lukien - hyvin vähän. Vankilassa olleet aseistakieltäytyjät olivat tavallisesti sivareita, jotka tutkintalautakunta oli hyllyttänyt. Nykyisen AKL:n kolmas aspekti, yleinen antimilitarismi, taas on astunut selvemmin kuvaan vasta 1990-luvulla.

Joka tapauksessa nykyisen kaltainen AKL syntyi lex Pihlajamäen myötä. Tämän jälkeen on houkuttelevaa kysyä, olisiko sen myös pitänyt kuolla sen mukana? Tätä ajatusta pohdittaessa on kiinnitettävä huomio ainakin yhteen ilmiöön: siviilipalvelusmiesten määrän voimakkaaseen kasvuun. Vaikka jätämmekin omaan arvoonsa Klenbergin ja kumppaneiden puheet sivarin sosiaalisista ja taloudellisista houkutuksista syynä määrän kasvuun, meidän on silti huomioitava yksi kiistaton ilmiö: sivareiden keskimääräisen "vakaumuksellisuuden" väheneminen. Tämä on tavallaan positiivinen ilmiö, sillä se kertoo siitä, ettei armeijan käyminen ole monille enää samanlainen itsensä selvyys kuin se on aikaisemmin ollut. Siviilipalvelus ei ole enää pelkästään selkeän pasifistisen tai antimilitaristisen vakaumuksen omaavien ihmisten asia (vaikka se on edelleen ilman muuta myös heidän asiansa), vaan se on yhä enemmän varusmiespalveluksen vaihtoehto kaikille niille, joiden maailmankatsomus ei vaadi armeijan käymistä. Se on muuttumassa yhä enemmän korvikkeesta vaihtoehtoksi.

Ghetosta Eurooppaan

Siviilipalvelus on siis parin viime vuoden aikana tavallaan murtautunut ulos ghetostaan, mutta olisi myös aika ruveta miettimään, mitä tästä murtautumisesta on seurannut. Yksi asia ainakin on selvä: sivarin valitseminen ei enää ole välttämättä kannanotto antimilitarismiin tai pasifismin puolesta. Tämä kehitys merkitsee itse asiassa vain siirty-

mistä kohti tilannetta, joka jo vallitsee lähes kaikissa Euroopan maissa.

Esim. Saksassa tätä nykyä n. 30-40% asevelvollisuuttaan suorittamaan kutsutuista valitsee siviilipalveluksen. Ja kuitenkin saksalaiset aseistakieltäytyjäjärjestöt saattavat ICOM-raportissaan kirjoittaa seuraavaa: "Saksassa aseistakieltäytyminen on lähes menettänyt merkityksensä. Monet aseistakieltäytyjäryhmät maan länsiosissa eivät halua tuottaa halpaa työvoimaa vähentääkseen hallituksen väärän politiikan aiheuttamia sosiaalisia kustannuksia. Yhä useammat aseistakieltäytyjäryhmät ovat lopettaneet ennen harjoittamansa aseistakieltäytyjäneuvonnan, he eivät halua tuottaa halpaa työvoimaa sosiaalisektorilla toimiville instituutioille."

Suomessa ei tietenkään olla yhtä pitkällä kuin Saksassa, jossa asevelvollisuuden ylläpitämisen tärkein syy eivät ole armeijan intressit vaan valtion halu saada edelleenkin halpaa työvoimaa esim. sosiaalisektorille, vaikka sillä täälläkin on myös tällainen funktio - hiljattain AKL sai kuulua yhden sivarin yhden päivän työnseisauksesta, joka oli suunnattu sitä vastaan että eräs kunta oli lopettanut vakinaisen sosiaalivaltuutuksen viran ja aikoi vastedes pyörittää tälle kuuluvia tehtäviä siviilipalvelusmiehillä.

Miten sitten Euroopan maissa on reagoitu tilanteeseen, johon Suomessakin ollaan pikkuhiljaa ajautumassa: siihen, että sivari muuttuu jokapäiväisemmäksi jokamiehen valinnaksi, siihen, että sillä ei enää välttämättä ole kosketusta rauhanaatteisiin. Niin kuin alussa mainittiin, useimmissa maissa siviilipalvelusmiesten etujärjestöt ja varsinaiset laajapohjaiset rauhanjärjestöt ovat erikseen. Olisiko Suomessakin sitten syytä ryhtyä miettimään tällaista vaihtoehtoa?

Muuttuuko AKL ja mihin suuntaan?

Ensinnä on tietenkin mietittävä, onko nykytilanteessa joitakin ongelmia, joiden korjaamiseksi olisi hyvä, että nykyinen AKL hajautettaisiin? Jo pitkään on

puhuttu siitä, että osa sivareista kokee AKL:n vieraaksi, pitää sitä liian radikaalina ja liian totaalikieltäytyjäsuuntautuneena. Allekirjoittaneen mielestä tällaiset mielipiteet ovat varsin heikolla pohjalla ja perustunevat lähinnä järjestön julkiseen kuvaan, joka ei vastaa myöskään sitä kuvaa, jonka järjestö ulos yrittää antaa (ts. totaaliläheiset lehdistötiedotteet ylittävät uutiskynnyksen tavallisesti paremmin kuin sivarista kertovat).

Kuitenkin on selvää, että jotkut sivarit eivät halua olla tekemisissä sellaisen järjestön kanssa, joka tukee asevelvollisuutta kokonaan vastustavia henkilöitä, joiden argumentaatio on viime aikoina yhä useammassa tapauksessa perustunut enemmän tai vähemmän anarkistisille näemyksille. Toisaalta lienee myös selvää, että yleisten antimilita-

rismin kytkeminen yhteen järjestöön on hyödyllistä, mikäli a) totaalikieltäytyjien keskeinen funktio on siviilipalvelusjärjestelmän kehittäminen ja b) selkeä enemmistö siviilipalvelusta suorittavista kokee yleisen antimilitarismien omakseen.

2) Uuden siviilipalveluslain voimaantulemisen ja sivareiden määrän kasvun johdosta kumpikaan mainituista ehdoista ei tällä hetkellä ole voimassa.

Voisiko siis alkaa vähitellen harkita mahdollisuutta, että nykyisen AKL:n tilalle muodostettaisiin uudelleen kaksi vanhaa ja perinteikästä järjestöä: Suomen Siviilipalvelusmiestiliitto ja Suomen Antimilitaristinen Liitto. Ensimmäinen hoitaisi puhtaasti edunvalvontaan liittyvät tehtä-

rististen tai pasifististen näkemysten esiintuominen liiton toiminnassa vieraannuttaa siitä niitä sivareita, jotka eivät koe itseään erityisen vakaumuksellisia henkilöinä, mutta joilla ehkä olisi tarvetta jonkunlaiseen etujärjestöön.

Toisaalta taas etujärjestörooli saattaa rajoittaa antimilitaristista toimintaa liian radikaaliksi leimaantumisen ja mahdollisen valtionapujen menetyksen pelossa - valtionavutahan ovat etujärjestön toiminnan kannalta välttämättömiä mutta antimilitaristinen aatteellinen organisaatio ilman neuvonta- ja edunvalvontatehtäviä voisi toimia ilman niitäkin.

Yhteenvetona

voisi kuitenkin todeta seuraavaa:

1) Siviilipalvelusmiesten, totaalikieltäytyjien ja yleisantimilita-

vät toimien siis suurinpiirtein samalla tavalla kuin samanniminen järjestö 1970-luvulla ja 80-luvun alussa.

Jälkimmäinen taas keskittyisi yleiseen antimilitarismiin ja asevelvollisuuden vastustamiseen käyttäen menetelmään mm. kansalaistotelemattomuutta, samalla tavoin kuin Alistumattomuusryhmä on olemassaolonsa aikana pyrkinyt tekemään. Antimilitaristinen liitto toimisi myös WRI:n Suomen osastona ja sen puitteissa voitaisiin esim. muualla mainetta näyttänyt Ploughshare-toiminta tuoda myös Suomeen.

Nälkälakko toi voiton RANKAISULAKI EDUSKUNNAN KÄSITELTÄVÄKSI

Juha Keltti

Hallitus antoi joulukuun 10. päivänä 1993 lakiesitykset koko asevelvollisuudesta kieltäytyvien rankaisemisesta. Kaj Ranisen nälkälakko sai normaali-parlamentaarisen hallituksen vastuunalaisen puolustusministerin toteuttamaan eduskunnan edellisen vuoden toukokuussa ilmaisevan tahdon ja antamaan lakiesityksen, joka oli muutamia kuukausia odottanut aikaansa puolustusministeriössä.

Ennen kuin näin pitkälle päästiin, yleisö sai seurata outoa armahdusnäytelmää. Valtiovalan huippu kirkasti armahduspoliittista linjaansa: kun valtio lupaa oikeutta, muttei sitä ennätä antaa, ei väärin kohdeltua myöskään armahdeta. Ei armoa, vaan oikeutta, sitten jalka tässä ehditään.

Raiskaajat ensin

Korkein oikeus oli puoltanut Ranisen armahtamista. Tehtiin kuitenkin toinen poliittinen ratkaisu. Tasavallan presidentti ei armahtanut Ranista. Vastuun

otti asian esiteltyt ministeri, joka perusteli kantaansa häntä tapaamassa käyneille rauhanliikkeen edustajille.

Oikeusministeri Hannele Pokka ei suostunut puoltamaan Ranisen armahdusta, koska katsoi, että Raninen painostaa tasavallan presidenttiä - vaatiessaan nälkälakollaan eduskunnan hyväksymän ponnin toteuttamista! Näin presidentti Koivisto säästy muistamasta omaa valtiösääntöoikeudellista kannanottoaan vuoden 1990 armahdusten yhteydessä. Koivisto saneli tuolloin valtioneuvoston pöytäkirjaan lausuman, jota varmuuden vuoksi alitulkitsen saoessani, että silloin Koivisto korosti Korkeimman oikeuden lausunnon huomioonottamista. Nyt - päinvastoin kuin silloin - KKO puolsi mutta oikeusministeri ei.

Pokan toinen perustelu kielteiselle kannalleen oli se, että asia on korjaantumassa sillä lakiesitys on jo puolustusministeriössä, oikeusministeriön lausuntokin on annettu. (Pokka tosin myönsi että se on maanut siellä kuukausi, mutta lupasi painostaa.) Armahdus ei siis ilmeisesti sovi tapauksiin, joissa henkilöä rangaistaan toistuvasti, mikä "asiointi soveltuu huonosti oikeusvaltion periaatteisiin", kuten esityksen perusteluissa saotaan. Jos taas on rangaistu esimerkiksi talousrikoksista on armahtamista harrastettu kuten tunnettua huomiota herättävällä tavalla, samalla kun tällaisia rikoksia yritetään kovasti torjua mm. laajentamalla virallista syyteoikeutta.

Rikoksissa, joissa kriminaalipolitiikan pääsuunta on otteiden tiukentaminen, armahdusta siis on soveliasta käyttää. Kun ollaan säätämässä lakia, jotta toiseen tarkoitukseen säädetyt lain epäoikeudenmukainen soveltaminen loppuisi, tuomittua mieluummin alkoon armahdettako. Esimerkiksi Ranista jolle tulevan lain mukaan tuomittaisiin 197 päivää linnaa kun vanhan lain mukaan kakkua oli kertynyt 265 päivää.

Raninen taas kohta syytteeseen?

Keravan nuorisovankilan johtokunta laski Ranisen ehdonalaiseen vapautteen tuomion puolivälissä, koska sen mielestä kahdeksasti tuomittu Raninen on rinnastettava ensikertalaiseen. Myös armahdusanomuksella oli johtokunnan tuki, koska sen mielestä Ranista ei tulisi enää tuomita.

Raninen syö jo lihapiirakoita ja odottelee noutajien saapumista, sillä hänen olisi pitänyt

13.12.1993 uudelleentarkastuttaa itsensä hankittuaan ensin siviilipsykiatrin lausunnon. Jos hänet vielä määrättäisiin palvelukseen, uuden lain mukaan seuraisi ettei häntä syylliseksi todettuna enää tuomittaisi vankeuteen, koska jo tuomittu ja täytäntöönpantu vapausrangastus vähennettäisiin rangaistuksesta.

Paitsi että Raninen syyllistyy nyt asevelvollisuuslain rikkomiseen jäädessään pois erityisesti tarkastuksesta ja voi joutua vielä tuomituksi saman pykälän nojalla josta Riku Ritvanen saattaa saada tuomion.

Hallitus esittää asevelvollisuuslain muuttamista siten, että varusmies, joka kieltäytyy kokonaan asevelvollisuuslain mukaisesta palveluksesta rangaistaan asevelvollisuudesta

kieltäytymisestä siten kuin siviilipalvelusrikoksesta säädetään. Käytännössä tämä merkitsee, että rangaistus on enintään 197 päivää vankeutta ehdottomana.

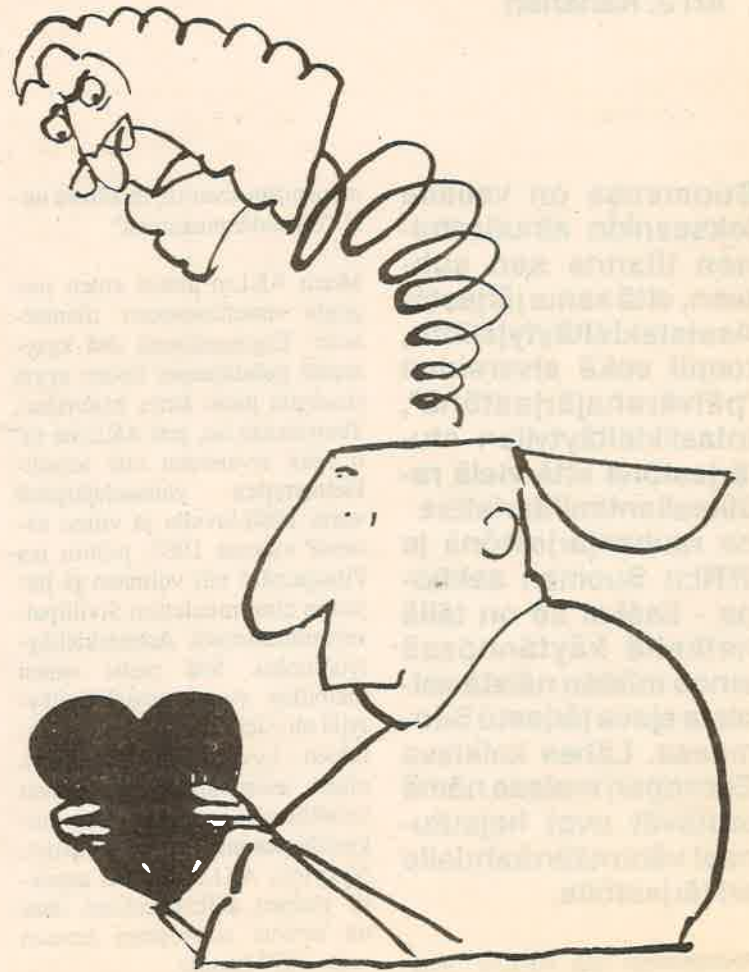
Historian siivet havisevat: asevelvollisuuslakia ja sotilaiden rankaisemista muutetaan siviilipalveluslaki mittapuuna ja viittauksiin siviilipalveluslakiin.

Kun vaihtoehtona voisi olla lievempikin rankaiseminen, ei mitään periaatteellista ongelmaa liene puolustusministeriölle tällä kertaa siinä, että rangaistus ei riipukaan sotilaitoksen toimivallallaan "sotilaille" määräämästä henkilökohtaisesta palvelusajasta.

Kaj Raninen olisi säästynyt pariltakymmeneltä linnapäivältä, nälkälakolta, toistuvalla tuomit-

semiseltä ja periaatteessa ennakkoimattomalta vapautenriistolta, jos laki olisi ollut voimassa kun hän aloitti kieltäytymisensä. Hänet olisi tuomittu asevelvollisuudesta kieltäytymisestä eikä karkaamisesta, palvelusrikoksesta ja luvattomasta poissaolosta.

Laki koskee kuitenkin vain varusmiestä, siis henkilöä jonka olisi tullut astua palvelukseen. "Tunnusmerkistön täyttävä kieltäytyminen voisi konkretisoidua aikaisintaan palvelukseenastumispäivänä", sanotaan esityksen perusteluissa. Valtio jättää siis jo kutsunnoissa kieltäytyvien tilanteen ulkopuolelle. Esimerkiksi Riku Ritvanen kieltäytyi koko asevelvollisuudesta jo kutsunnoista alkaen, ja joutuneen rangaistuksi asevelvollisuuslakiin sisältyvän rangaistussäännöksen nojalla poissaolosta kutsunnoista ja sitten vielä asevelvollisuudesta kieltäytymisestäkin, kunhan hänet ensin saadaan määrättyksi palvelukseen, mihin

asevelvollisuuslaissa toki on konstit.

Näin on saatu systemaattisesti toteutetuksi se, että asevelvollisuudesta kieltäytyminen on sotilasrikos, vaikka ei olekaan rikoslain 45. luvussa "Sotilasrikokset" vaan asevelvollisuuslaissa, vaan asevelvollisuuslaissa. Asia käsitellään sotilasrikosasiain kokoonpanossa toisin kuin muut asevelvollisuuslain vastaiset rikokset. Tuomioistuimen kokoonpanosta voi olla monia mielipiteitä, ihmisoikeuselimissäkin. Se on ainakin omiaan korostamaan sitä, että vastakkain ovat sotilaitos ja siitä kieltäytyvä.

Karkureista" totaaleja"?

Uuteen rikostunnusmerkistöön kuuluu "kieltäytyminen kokonaan asevelvollisuuslaissa tarkoitetusta palveluksesta", mikä on melko elegantti muotoilu. Kun sellaisesta epäilty ei ehkä tee esimerkiksi kirjallista kieltäytymisilmoitusta, voi tulla rajanveto-ongelmia. Jotta esimerkiksi täysin passiivinen, vaikeva tai asian selvittämiseen yhteistyöhaluton saataisiin tuomituksi, vaaditaan lisäksi, ettei hän "ilmeisesti ojentuisi rikoslain 45 luvun nojalla määrättävästä tai tuomittavasta seuraamuksesta". Ei siis vaadita että hänelle jo olisi tuomittu tai määrätty tällainen seuraamus (oikeudessa tai kurinpitomenetelyssä), vaan asia päätellään hänen käyttäytymisestään.

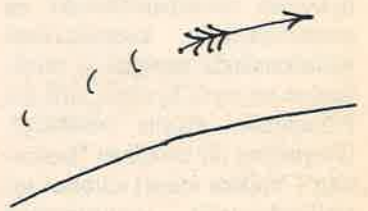
On kuitenkin olemassa vaara, että erityisen hankalia karkureita ym. voitaisiin tuomita väärin asevelvollisuudesta kieltäytymisestä. On ehkä syytä korostaa,

että Aseistakieltäytyjäliitto pääsi tutustumaan esitykseen vasta kun se oli ollut presidentin esittelyssä, vaikka toisin oli luvattu. Jos joku tällaiseen tilanteeseen joutuisi, muistutamme että avustamme oikeudessa edelleenkin kaikkia asevelvollisuuden uhreja. Muotoilemme myös rinnakaisaloitteen.

Asevelvollisuudesta kieltäytymisestä rangaistaan vastaisuudessa siten kuin siviilipalvelusrikoksesta siviilipalveluslaissa säädetään ja "soveltuvin osin" noudatetaan siviilipalveluslain 6 luvun säännöksiä. Sotajuristit ovat ilmeisesti luottaneet siihen, että siviilipalvelusrikoksista tuomitaan vastaisuudessa tylysti linnaan ajaksi joka vastaa puolta jäljellä olevaa palvelusaikaa.

Kun laki kirjoitetaan viittamalla näinkin väljästi toiseen lakiin, odotettavissa on lisäksi uusia mielenkiintoisia sotkuja.

Pientä lisähankaluutta on tiedossa siitä, että asevelvollisuudesta voi kieltäytyä vasta palvelukseenastumispäivänä (tai sen jälkeen!), mutta käytännössä ongelmia voinee vähentää kirjallisella kieltäytymisilmoi-

tuksella. Kuten jo tuli ilmi, laki ei aseta kiellettyä mitään määrättyä muotoa, mutta kirjallinen ilmoitus tekee asian yleensä selväksi. Pieniä lisähankaluuksia toki sotilasoi-keudenhoitojärjestelmän kans-
sa asioiminen voi aiheuttaa, mutta sitä varten on olemassa mahdollisuus **avustajan** saami-
seen (sotilasoikeyntilain 28 §).

Rangaistus tekee vapaaksi

Kiellettyä mitään määrättyä muotoa, mutta kirjallinen ilmoitus tekee asian yleensä selväksi. Pieniä lisähankaluuksia toki sotilasoi-keudenhoitojärjestelmän kans-
sa asioiminen voi aiheuttaa, mutta sitä varten on olemassa mahdollisuus **avustajan** saami-
seen (sotilasoikeyntilain 28 §).

Kiellettyä mitään määrättyä muotoa, mutta kirjallinen ilmoitus tekee asian yleensä selväksi. Pieniä lisähankaluuksia toki sotilasoi-keudenhoitojärjestelmän kans-
sa asioiminen voi aiheuttaa, mutta sitä varten on olemassa mahdollisuus **avustajan** saami-
seen (sotilasoikeyntilain 28 §).

Kiellettyä mitään määrättyä muotoa, mutta kirjallinen ilmoitus tekee asian yleensä selväksi. Pieniä lisähankaluuksia toki sotilasoi-keudenhoitojärjestelmän kans-
sa asioiminen voi aiheuttaa, mutta sitä varten on olemassa mahdollisuus **avustajan** saami-
seen (sotilasoikeyntilain 28 §).

Kiellettyä mitään määrättyä muotoa, mutta kirjallinen ilmoitus tekee asian yleensä selväksi. Pieniä lisähankaluuksia toki sotilasoi-keudenhoitojärjestelmän kans-
sa asioiminen voi aiheuttaa, mutta sitä varten on olemassa mahdollisuus **avustajan** saami-
seen (sotilasoikeyntilain 28 §).

Kiellettyä mitään määrättyä muotoa, mutta kirjallinen ilmoitus tekee asian yleensä selväksi. Pieniä lisähankaluuksia toki sotilasoi-keudenhoitojärjestelmän kans-
sa asioiminen voi aiheuttaa, mutta sitä varten on olemassa mahdollisuus **avustajan** saami-
seen (sotilasoikeyntilain 28 §).

Siviilipalvelus"rikolliset" panttivangeiksi

Ehkä pääesikuntaa hyvinkin nyt tyydyttää se, että lakiin tulee **klenbergiläistä** tyyliä:

mukavuudenhaluaan siviilipal-
veluun pyrkivät ja siitä kie-
llettyvät eivät enää pääse hel-
pommalla kuin varusmies-
palveluksesta kiellettyvät, jos-
kin tämä asia toteutuu vallin-
neesta linjasta poiketen "varus-
miesten" aseman parantamisen
eikä "siviilipalvelusmiesten" ase-
man heikentämisen kautta.

Totaaikiellettäytyjien valtaosa il-
meisesti tulee jatkossa kiel-
lettyymään suoraan asevelvolli-
suudesta, joka on heidän
protestinsa **varsinainen kohde**.
Kiellettäytyjän **rehellisyys** voi myös
vaatia, ettei ensin hae siviilipal-
veluun, jos esimerkiksi va-
kaumuksen laatu on poliittinen
eikä uskonnollinen tai eettinen
eikä tarkoitus mitenkään ole
mennä siviilipalveluun.

Kun asevelvolisuudesta kiel-
lettyminen kytketään
siviilipalvelusrikokseen, asiassa
on myös huono puolensa:
siviilipalvelusrikoksen **hammu-
rabilaiseen** silmä silmästä-peri-
aateeseen perustuvaa puoli
kuukautta kuukaudesta-peri-
aateetta ei kovin helposti saada
muuttamaan.

Koska kannatamme varusmies-
ten aseman parantamista, emme
ehdota siviilipalveluslain ran-
gaistussäännösten ulottamista
heihin sen laajemmalti: karkaa-
misesta tuomittaisiin aina puole-
ksi jäljellä olevasta palve-
lujasta ehdottomaan van-
keuteen. Myös palvelusvel-
vollisuuden laiminlyönti ei vain
voisi johtaa vaan myös usein joh-
taisi yhden kurinpitörangaistuk-
sen jälkeen samaan rangaistuk-
seen. Näin nimittäin on siviili-
palvelusrikoksesta säädetty;
karkaamisesta ym. koskeva te-
komuoto onkin alun perin (si-
viilipalveluksen **välttämisen**
nimikkeellä) säädetty **jehovan**
todistajien rankaisemiseksi.
Vain tälle ryhmälle on Suomessa
nyttämmin sallittu ran-
kaisematon totaaikiellettäytymin-
en.

Kun tuollainen siviilipalvelusri-
koksesta rankaiseminen on pie-
nemästä poissaolosta tai lint-
sailemisesta **täysin kohtuutota**
ja epäyhdenvertaista, on
Aseistakiellettäytyjäliiton toi-
mittava siten, että siviilipalve-
lusrikosilmoituksen tekeminen
todellakin edellyttää palvelus-
paikoilta työministeriön ohjeis-
sa vaadittua **tiukkaa harkintaa**.
Löysä ja harkitsematon toiminta
on tehtävä kannattamattomaksi.

Rankaisulain tilanne 7.3.1994

Edellinen on tekstiä, jolla oli
muka kova kiire Sivari&Totaa-
lin joulukuun numeroon. (An-
teeksi toisto ja tankkaus ynnä
muu epäluettavuus.) Nyt mel-
kein kolme kuukautta myöhem-
min rankaisulaki (= muutok-
set/lisäykset asevelvolisuusla-
kiin ja sotilasoikeyntilakiin)
on ehtinyt eduskunnassa
valiokuntakäsittelyyn. Aseista-
kiellettäytyjäliittoa ja muita asian-
tuntijoita on kuultu lakiva-
liokunnassa ja puolustusva-
liokunnassa.

Aseistakiellettäytyjäliiton lausun-
noissa korostettiin kolmen kor-
jauksen tarpeellisuutta. Uudes-
ta rankaisupykälästä (39 § ase-
velvolisuuslakiin) on poistetta-
va rajoittava sana "varusmies"
jolloin alku kuuluisi "Joka kiel-
lettyy..."; loppuosa olisi sitten
kirjoitettava niin, että kiellettäy-
minen voi alkaa jo kutsunnoista.
Sotalaitoksen asemasta ja arvo-
vallasta huolta kantavien taho-
jen luulisi pitävän parempana
ettei kiellettäytymistä olisi pakko
aloittaa Ranisen ym. tapaan jät-
tämällä palvelukseenastumis-
määräys noudattamatta. Mitä
Raniseen tulee, nyt ei-varusmie-
henä hän on jo kahdesti jättänyt
menemättä tilaisuuteen, josta
saattaa seurata syyte poissaolos-
ta kutsunnasta/erityisestä tar-
kastuksesta, joten jos ei nyt ihan
kakku kasva niin jonkinmoista
toistuvaa tuomitsemista ja ran-
kaisemista (sakkoa ankarampi
olisi poikkeuksellista) on odo-
tettavissa, ja oikeusturvaton tila
jatkuu.

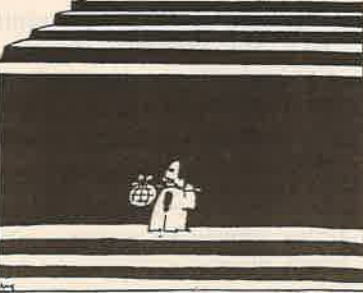
Toinen korjaus koskisi proses-
silakia. Jos oikeudenkäynti on
jollain muulla tavalla epäreilu
niin helposti voisi tulla mieleen
kirjoittaa ihmisoikeusvalituk-
seen jotain sen tapaista että tuo-
mioistuimen riippumattomuus-
den ja puolueettomuuden kan-
nalta kaksi sotilasta ja siviilipu-
heenjohtaja vaikuttaa kyseen-
alaiselta kokoonpanolta ja muu-
tenkin on väärin että totaaikiel-
lettäytyjiä tuomitaan sotilasproses-
sissa sotilasrikoksista. Mutta
käytännön seikkojen puolesta
lienee siedettävissä, jos edes en-
nen inttiä kiellettäytyvät saataisiin
tavalliseen rikosprosessiin.
(Toinen asia on, tuomitseeko
lautamies sen viisaammin.)

Kolmas korjaus koskisi rikok-
sen tunnusmerkistöä. Se on nyt
kirjoitettu niin, että on tuomiois-
tuimen vapaassa harkinnassa
onko kysymys kiellettäytymisestä
vai jostain muusta. Kiellettäytymis-
sen "totaalisuuden" lisäksi ainoa
mitä edellytetään on että olisi il-
meistä ettei kiellettäytyjä ojentuisi
sotilasrikosoikeudellisesta seu-
raamuksesta. Tuttua? Aivan oi-
kein, vanha lukijamme! Vuoden
1991 loppuun voimassa olleessa
laissa asettomasta palvelukses-
ta ja siviilipalveluksesta oli 14
§:ssä ensin siviilipalveluksen
välttämisen-niminen rikos, josta
voitiin tuomita jos oli **perustel-
tua syytä** otaksua, ettei syyllinen
ojentuisi kurinpitörangaistukses-
ta, ja sen jälkeen 14 § 1 momen-

tin loppuosa kuului: "Jos hän"
(=siviilipalvelusmies) "rikkoo
tai yllyttää toista rikkomaan lai-
toksen järjestystä taikka niskoit-
telun tai muun palveluksesta
kiellettäytymisen johdosta on suo-
rittamatta hänelle määrättyjä
palvelustehtäviä ja jos on ilmeis-
tä," - **ilmeistä!** - "ettei hän ottaisi
ojentuakseen kurinpitörangais-
tuksesta, hänet on tuomittava
siviilipalvelusmiehen kuuliai-
suusrikoksesta edellä mainit-
tuun rangaistukseen."

Puolustusministeriön lainval-
mistelu kehittyi, sittenkin: nyt ei
sotilasrikospykälää ainoastaan
kirjoiteta viittauksin siviilipalve-
luslakiin ja sen tulevasta muutok-
sista riippuvaisiksi, vaan vielä
haetaan sanamuodotkin siviili-
palveluslaista, tosin kumotusta.

Ihan yhdenvertaisuusnäkökoh-
dista voisi tosin todeta, että uu-
dessa laissa siviilipalvelusrikok-
sen ensimmäinen, vanhaa välttä-
misrikosta vastaava (poissaolo-
)tekemuoto (26 § 1 momentti) ei
enää sisällä **perusteltua syytä**-
rajoitusta, mutta poissaololta

kyllä edellytetään hallituksen
esityksen perustelujen mukaan
että se on tarkoitettu **pysyväksi**.

Uuden lain kuuliaisuusrikosta
vastaava tekemuoto (palvelus-
velvollisuuden olennainen lai-
minlyönti, 26 § 2 momentti)
ei enää sisällä **olisi ilmeistä**-ra-
joitusta vaan sitä on **tiukennettu**:
nyt edellytetään, että sp-mies on
edelleen olennaisesti laiminlyö-
nyt palvelusvelvollisuutensa **hä-
nelle määrätystä rangaistuk-
sesta huolimatta**.

Sotilaiden kohdalla rajaa jou-
dutaan kuitenkin vetämään **soti-
lasrikoksiin** (rikoslain 45. luvus-
sa): onko epäselvässä tapauk-
sessa (esimerkiksi täydellinen
passiivisuus) kysymys **niskoitte-
lusta**, onko palvelustehtävien
suorittamatta jättämisessä kysy-
mys **palvelusrikoksesta/palve-
lusrikkomuksesta**, onko poissa-
olossa kysymys **luvattomasta**
poissaolosta/karkaamisesta vai
kiellettäytymisestä - vai onko kysy-
mys **asevelvolisuudesta kiel-
lettäytymisestä?**

Kun kiellettäytymisilmoitus on
tehty **kirjallisesti** tapaus on
yleensä selvä. Kun joutuu puo-
lustamaan sp-"rikollisia", jotka
ovat jopa joutuneet allekirjoitta-
maan esimiehen vaatimuksesta
"kiellettäytymisilmoituksen" niin
joutuu huomaamaan, että **edes**
vaatimus kirjallisesta muososta
ei tarjoa riittävä turvaa mutta
olisihan se edes jonkinlainen
tac. Jos kiellettäytyminen ei ole kir-
jallinen (esimerkiksi henkilö ei
halua tehdä edes sen vertaa yh-
teistyötä tai "tunnustaa" vasta-
puolta) olisi vaadittava ainakin
siviilipalveluslain 26 § 2 momen-
tin tasoisia takeita eli sitä että
miestä on todella ojentettu/ran-
gaistu.

Jos taas kiellettäytyminen tapah-
tuu ennen palvelukseenastumis-
ta mitään rajanveto-ongelmia ei
ole, koska asevelvolisuuslain 41
§ (asevelvolisuuden välttämisen)
on kirjoitettu niin, että jos
palvelukseenastusmääräys ei
tavoita miestä niin ei sen niin
väliä, linnan se mies kuitenkin
saadaan. Näin ainakin sen aino-
an soveltamistapauksen perus-
teella, joka on nyt siirtynyt muil-
le maille vierahille ratkottavaksi.

Oikeusministeriön kritiikin
johdosta 39 § koki joitakin pie-
nempiä, selvästi aiheellisia tek-
nisiä korjauksia.

Lakivaliokunnan lausunnon
mukaan pykälätekstin perus-
teella on vaikea selvittää minkä-
laiseen rangaistukseen asevel-
vollisuudesta kiellettäytyvä tuomi-
taan, mikä on vastoin rikosoikeudellista
legaliteettiperiaatetta. Valiokunta on myös sitä miel-
tä, että pykälään sisältyvä ran-
gaistusuhka on niin ankara että
se tulee sijoittaa rikoslakiin ja
samalla tulee kirjoittaa tunnus-
merkistö selkeämmäksi. "Vali-
okunta kiinnittää huomiota
myös siihen, että siviilipalvelus-
lain mukaan tuomittava van-
keusrangaistus eroaa huomatta-
vasti normaalista vankeusran-
gaistuksesta. Siviilipalveluslain
mukaan vankeutta ei voi määrä-
tä ehdolliseksi, siitä ei voi pääs-
tää normaalisti ehdonalaiseen
vapauteen, siihen ei voi käyttää
koventamisperusteita eikä ran-
gaistusta merkitä rikosrekiste-
riin. Valiokunta katsoo, että ri-
koslakiprojektin yhteydessä on
myös syytä selvittää, onko tällais-
ta seuraamusta pidettävä van-
keutena vai olisiko se luokitelta-
va omaksi seuraamuslajikseen."

Launun lopussa (sotilasoikeyn-
denkäyntilain 2 § muuttamisesta)
valiokunta ottaa kantaa laa-
jemmaltikin: "Alioikeusuudistus
etenee seuraavassa vaiheessa ri-
koslain oikeudenkäyntimenette-
lysäädösten uudistamiseen. Va-
liokunnan mielestä tuossa yh-
teydessä on syytä selvittää, onko
alioikeuden kokoonpano soti-
lasoikeyntäytäytymistä käsi-
teltäessä tarkoituksenmukainen
verrattaessa sitä esimerkiksi yh-
den tuomarin toimivallan laa-
juuteen normaalissa rikosasiain
käsitelyssä."

Totta tuokin. Ei niitä kahta ka-
piaista tarvita siihen, että kesto-
kännisille kertausharjoituksista
poisjääneille kirjoitetaan sakko-
lappuja. Yksi tuomari riittää val-
lan hyvin. Mutta ehkä tuo vähän
turhanaikaiselta vaikuttava ins-
tituutio saa uutta yhteiskunnal-
lista painoarvoa, kun totaaikiel-
lettäytyjien valtaosa kohta tulee
sen tuomitavaksi.

ASEISTAKIELTÄYTYMINEN EUROOPAN MAISSA

- täydennyksiä ja korjauksia

ESPANJA

*Vain osa totaalkieltäytyjistä tuomitaan vankilaan. Heitä on tällä hetkellä 3500, noin puolet Baskimaassa.

DESOBEÏM LA LLEI D'OBJECCIÓ

INSUBMISSIO!

MOC

HOLLANTI

*Tällä hetkellä vain n. 60% vaihtoehtopalvelukseen hakeneista hyväksytään sinne. N. 60% vapautetaan palveluksesta. Asevelvollisuus lakkaa vuonna 1998.

ITÄVALTA

*Vaihtoehtopalvelukseen ha-
keutuvien määrä on noussut voi-
makkaasti: 1993 heitä oli 25-
30% kutsutuista (Wienissä yli
50%).

*Vuonna 1993 oli yksi totaali-
kieltäytyjä. Hän sai kolmen kuu-
kauden tuomion ja uuden palve-
lukseenastumismääräyksen.
Ketjutuomiot siis ovat mahdolli-
sia.

tynkä-JUGOSLAVIA

*Aseistakieltäytymisoikeus on
mainittu vain perustuslaissa, sitä
säätävää lainsäädäntöä ei ole
olemassa (ks. S&T 2/93).

LIETTUA

*Yli kolmasosa kutsutuista jätti
1993 saapumatta.

*Käytännössä kukaan ei hae
vaihtoehtopalvelukseen, koska
asevelvollisuuden voi välttää
muillakin keinoilla.

NORJA

*Kieltäytyjien määrä on stabiili,
noin 2500 vuodessa.

*Totaalkieltäytyjät tuomitaan
2x3 kk:n rangaistukseen.

SVEITSI

*Perustuslakiin lisättiin
17.5.1992 maininta oikeudesta
siviilipalvelukseen, mutta siviili-
palveluslakia ei vielä ole säädet-
ty. Se tulee voimaan vuoden
1995 alusta; lakiesityksen mu-

kaan sivari tulee olemaan 1,2-1,5
kertaa armeijapalveluksen mit-
tainen tilanteesta riippuen.

*Vuonna 1992 433 henkeä kiel-
täytyi palvelemasta armeijassa.
Osa heistä suorittaa rangaistuk-
sensa ns: "pakkotyönä" esim. so-
siaalitoimen tai ympäristön-
suojelun alalla (tavallaan siis si-
viilipalvelusjärjestelmä - kestää
480 vrk), osa menee vankilaan.

TANSKA

*Vuonna 1992 oli 579 aseista-
kieltäytyjää. Tanskassa asevel-
vollisuutta rauhan aikana suorit-
tamaan joutuvat arvotaan kai-
kista kutsuntaikäisistä, kun va-
paaehtoisina armeijaan menevät
on ensin otettu päältä. Arvotuis-
ta n. 20% kieltäytyy, vapaaehtoi-
sista n. 1% keskeyttää palveluk-
sen ja vaihtaa sivariin.

*Sekä armeijassa palvelevien että
sivareiden palvelusaika on sa-
ma: se vaihtelee 6-13 kk:n välillä
riippuen palveluspaikasta.

*N. 50% kutsuntaikäisistä kut-
sutaan palvelukseen.

UNKARI

*Vuonna 1992 n. 600 henkeä ha-
keutui siviilipalvelukseen, heistä
n. 380 hyväksyttiin.

RANSKA

*Ranskassa on n. 600-700 totaa-
likieltäytyjää vuodessa. Lähes
kaikki ovat Jehovan todistajia.

RUOTSI

*Asevelvollisuuden tulevaisuut-
ta tutkinut, hallituksen nimeämä
komissio on ehdottanut yleistä
kansalaispalvelusta (siis myös
naisille), jonka puitteissa to-
teutettaisiin jonkunlainen kan-
salaispalvelusjärjestelmä. Palve-

lus suoritettaisiin pääasiassa ko-
konaismaanpuolustukseen liit-
tyissä tehtävissä.

SAKSA

*Noin 30% kutsuntaikäisistä va-
pautetaan - useimmat terveydel-
lisistä syistä.

*Saksassa on n. 170 000 mahdol-
lista siviilipalveluspaikkaa.

*Siviilipalvelusjärjestelmä on
tärkeä ilmaisen työvoiman lähde
yhteiskunnan sosiaalisektorille -
monet aseistakieltäytyjäryhmät
ovatkin lopettaneet työskente-
lyn sen eteen.

LUKIJOILTA

Jottei tästä palstasta muodostui lähes yksinomaan Heikki Nurminen yksinpuhelufoorumi, nyt vipinää ja töpinää kyniin, papereihin ja kirjekuoriin!!!

Kiitokset, kritiikit, kannanotot ja kalkatukset osoitteella

SIVARI & TOTAALI
Rauhanasema
Veturitori
00520 Helsinki

SULAUTETAAN VALTIOITA TOISIINSA

Heikki Nurminen

Sivuutan olan kohautuksella sen, että suuresti kunnioittamani Kaj Raninen viime numerossa siteerasi minua ajatuksellisesti hieman väärin. Sen sijaan valtava asia on se, että unelma itsenäisestä kurdivaltiosta on yhtä paska ajatus kuin se Suur-Serbia hanke, jota nyt toteutetaan entisessä Jugoslaviassa. Mitä kurdit tekisivät kurdivaltiossa asuville ei kurdeille? Samanko kuin sillä seudulla jo armenialaisille tehtiin?

Turkkihan murhautti armenialaiset siten, että kurdit ja turkkilaiset saivat rosvota ja tappaa armenialaiset. Nyt monissa entisissä armenialaiskylissä asuu vain kurdeja.

Sulautetaan vanhatkin valtiot pikkuhiljaa Euroopan Liittoon eikä suinkaan perusteta uusia valtioita. (Paitsi ehkä itsenäinen demilitarisoitu Ahvenanmaa).

AUKOKAAPA PÄÄTÄNNE

Heikki Nurminen

Kuuntelin aamuyöllä 26.1.1994 Clintonin puheen. Hyvä puhe ja hyvällä tyylillä puhuttu. USA:n presidentti tosin lupasi olla pienentämättä kilpavarustelukuluja. Se on paljon parempi lupaus kuin Reaganin entinen lupaus lisätä militarihaaskausta. Sitäpaitsi Clintonin terveydenhoitomenojen lisäys nielee rahaa, joka on otettava jostain. Rahaa otetaan pois kilpavarustelusta ja annettaneen sairaaloille. Eiväthän poliitikot pidä lupauksiaan. Sitäpaitsi USA:n kongressi päättää rahoista, ei presidentti.

Olen varma, että yhtä hyvä puhuja kuin Clinton olisi helposti voittanut Suomenkin presidentinvaalit. Venäjän vaaleissa olisi pärjännyt Clintonin puolikaskin. Rauhanliikkeen parhaat puhujat ovat usein pappeja, heillä on rautainen rutiini.

Puhuessani NL:ssa ja Skandinavian maissa olen saanut hyvät suosiosoitukset yleisöltäni, paitsi Suomessa. Täällä puheistani ei pidetä.

Olen itsekin usein ihmetellyt miksi minun linjani täysin poikkeaa Suomen rauhanliikkeen tyypillisestä sivarisoopasta. Yksi syy lienee se, että kuuntelin Reaganin puheita suorina lähetyksinä satelliitin ja TV:n kautta. Reagan puhui suoraan ja pahin-

ta paskaa. Fraasi "Euroopan sotanaäyttämö" ja puheet Euro-ohjuksesta suututtivat minut ja saivat minut sekä kolme miljoonaa muuta eurooppalaista hyppimään Naton silmille. En enää muista monestiko minut poistettiin Naton tukikohdasta tai monestiko puhuin julkiselle sanalle.

Jos maapallo on siirtynyt Reaganin ajan kiihtyvistä kilpavarustelusta nykyajan supistuvaan kilpavarusteluun, niin minä olen yksi heistä, jotka sen tekivät. Poliittiset muutokset eivät tule kuin kesä ja talvi. Poliittiset muutok-

set tehdään. Tehkää siis enemmän rauhantyötä. Tuijottakaa tiukasti kuolemaa ladatun ydin-
asen putkessa ja tehkää sen kau-
hun voimalla tekoja, jotka pelas-
tavat maan, kauniin planeettam-
me.

TIEDETTÄ PELIIN

Heikki Nurminen

Pitkällä tähtäimellä onnistuvan politiikoinnin ehto on se, että tehdään **reaalipolitiikkaa**. Hyvä sääntö kunhan tiedettäisi, mitä tuo yhteiskuntatieteen käsite reaalipolitiikka tarkoittaa. Tiedettäisi mitä se teoriassa tarkoittaa (moniko lukijoista tietää) ja vielä tärkeämpää olisi tietää mitä se kussakin käytännön tilanteessa tarkoittaa.

Reaalipolitiikka perustuu tosiasioihin ja se kilpavarustelupolitiikka, johon jokainen sotilas ja siviiri syyllistyy, se perustuu ydinsodan ja ydinaseiden kauhujen unohtamiseen. Kun tietyt tosiasiat jätetään politiikanteon ulkopuolelle, niin eihän silloin enää tehdä reaalipolitiikkaa. Kilpavarustelupolitiikka unohtaa ihmiskunnan hulluudenkin. Se, että ydinaseiden massalaukaisu on hullun teko, se ei mitenkään takaa, että niitä ei laukaistaisi. Demokratiolla on epätieteellinen taipumus uskoa, että kansan enemmistön mielipide on oikeassa.

Rauhanliike tarvitsee onnistuakseen hyvää yhteiskuntatiedettä. Tiedettä joka kaivaa esiin sen totuuden, johon reaalipolitiikka voi perustua.

Upseerien lempiharhat

Lähes kaikilta upseereilta palaa pinna, eli he saavat raivarin, kun puhun niille vähän pitempään tieteestä. He vaalivat näet rakaita harhojaan. Ensinnäkin he rakastavat luuloaan aseistakieltäytyjistä hyvää tarkoittavin hulluina, siis hupaisina ja hyväntahtoisina tyyppinä, jollaisia papit ja piispat ovat. Toisekseen upseerit rakastavat luuloaan, että muka upseerikoulutus olisi tieteellistä koulutusta. Upseerikoulutus ei täytä likimainkaan tieteen julkisuusehtoa (sotasalaisuudet), eikä upseerikoulutuksen teoria ole ollenkaan järjestyksessä, eli siinä teoriassa on yhtä karkeit virheitä kuin mullahien, rabbien ja pappien koulutuksessa. Upseerien koulutus on pätkittään tiedettä, matematiikkaa opetetaan heille ihan oikein, matikka on pätkä tiedettä koulutuksessa, aivan kuin astrologian opiskelijallekin opetetaan matikkaa, mutta sehän ei todellakaan tee astrologista tiedemies-tä.

Upseeri ei ole tiedemies, eihän hän ole saanut tieteellistä koulutusta! Vähäisinkin ripaus tieteen ydintä osoittaa kilpavarustelun hulluudeksi ja militarismin sairaudeksi. Tuon kun sanoo suomalaiselle upseerille niin hänhän reagoi kuin keskiajan inkvisiittori Jumalanpilikkaan. (Voi pimeyden aikakautta.)

Minä en mielelläni puhu rauhanliikkeen ideologiasta, koska jonkun sanominen ideologiaksi tarkoittaa, että se ei ole ihan totta vaan joku mielipide. Rauhan-

liikkeen keskeiset väitteet ovat totta.

Upseerien asenteet ovat sellaisia, että totaalkieltäytymiseen yllytyksestä ei Suomessakaan minulle sellin ovi kolahtanut, ei edes kymmenisen vuotta sitten, kun palasin Suomeen, mutta sellin ovi kolahti Turussa heti lentolehtisestä, jossa perustelin taloudellisilla syillä aseistakieltäytymisen.

Kuvana paperissani oli peace merkin muunnelma ja teksti kehoitti aseistakieltäytymiseen, koska kilpavarustelu käy kalliiksi. Kilpavarustelun vuosihinnaksi mainittiin rahasumma, joka oli tiedemiesten laskema ihmiskunnan vuosittainen kilpavarustelurahareikä. Olin muuttanut summan Suomen markkoiksi. Rahasumma ylittää tietenkin roimasti kutsuntaan menevän nuorukaisen matikkapään ja itsekin laskin pankkineidiltä mitä ne dollarit ovat markkoina. Huvitti kun hän laski dollarin ostokurs-

sin ja myyntikurssin keskiarvolla "tarkan" luvun. Eihän mikään numerosarja voi olla kuin suunnilleen oikea maapallon kilpavarustelumeno. Se on vain kauhean suuri summa.

Voittaako reaalipolitiikka, kuten sillä on tapana, vai pamauttaako ihmiskunta ainoan pallonsa? Kun katsoo ydinsodan kuolemännäkyjä, jotenkin setelinkuvat eivät samaan aikaan välky silmissä, mutta rauhanliike voi voittaa tarjoamalla ihmisille veronpalautuksia militaristien vaatiman veron sijaan. Huomatkaa miten Eta-sopimus antaa nuorille miehille entistä laajemman alueen vapaasti asua ja tehdä työtä. Kaikkihan ovat koulussa oppineet kieliä, menkää siis suomalaiset pojat ympäri Eta-Eurooppaa ja tienatkaa rahaa sekun aika, jonka tyhmyt viettävät tykinruokana. Ei Suomen sotailtos löydä teitä ulkomailta riveihinsä; ei kaikissa maissa ole yleistä asevelvollisuutta. Ahvenanmaa on lähin vapaa alue. Ja rohkeimmat menevät nyt Venäjälle, ostavat lännen lainarahoilla aseita ja pistävät tehtaan tuottamaan hyödyllistä tavaraa tai myyvät sen osina laittaisen asevalmistajat kilometritehtaalalle. Sehän on heille lievä rangaistus vuosien pahanteosta, mutta heikko ratkaisu, koska entiset asevalmistajat ovat poliittisesti vaarallisia. Lisäksi eräiden käsitysten mukaan oikeus tehdä työtä on ihmisoikeus. Tosin ikänsä aseista tehnyt ei ole päiväkään trehnyt rehelliä työtä, eikä ole työläinen. Tekeminenhän on työtä vain jos tekemisestä on hyötyä. Upseerit muuten suuttuu siitäkin kun käsketään mennä töihin!

SUHTAUTUMINEN SUOMEEN LÄHIAIKOINA SAAPUVIIN VIERAISIIIN JOUKKOIHIN

Jorma Pulkkinen
reservinkieltäytyjä

Suomi on liittymässä Euroopan liiton (EL) jäseneksi. Uuden liittovaltion tiivistymistä linjaavan Maastrichtin sopimuksen mukaan Euroopan liitolla on yhteinen ulko- ja sotilaspolitiikka mahdollisesti jo vuodesta 1996 alkaen.

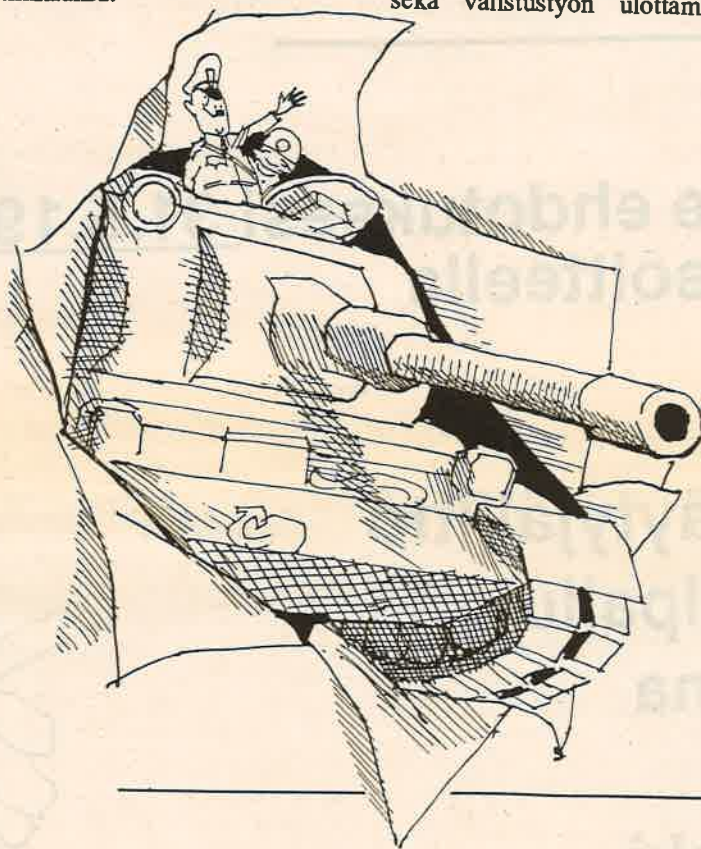
Euroopan liiton jäsenyys voi jo aivan lähivuosina johtaa siihen, että Suomen maaperälle sijoitetaan EL:n, WEU:n tai NATOn sotilastukikohtia sen mukaan, minkä organisaation puitteissa EL alkaa toteuttaa sotilaspolitiikkaansa.

Meidän aseistakieltäytyjien onkin jo aika miettiä suhtautumista näihin Suomen maaperälle saapuviin vieraisiin joukkoihin. Yksi tapa on kohdella vierasta miehittäjänä ja karkottaa joukot maasta rauhanomaisin keinoin. Toinen tapa on olla välittämättä vieraista joukoista ja jatkaa vaikuttamista ensisijaisesti omiin knasalaisiin kuten ennenkin. Eräs järkevä vaihtoehto on AKL:n toiminnan kansainvälistäminen ja laajempi yhteistyö muiden EL:n maakuntien aseistakieltäytyjäjärjestöjen kanssa sekä valistustyön ulottaminen

myös Suomeen saapuvien sotilaiden keskuuteen.

Suhtaudun sangen kriittisesti Euroopan liiton haluun ja kykyyn luoda oikeudenmukaisia ja rauhanomaisia suhteita maailmaan. EL on kehittyneiden maiden yhteisö ja sellaisena se on jo olemukseltaan suuntautunut kolmannen maailman ihmisiä vastaan. Kehitysmaat ovat EL:lle vain halpojen raaka-ainneiden ja halvan työvoiman lähde. Lisäksi uuden supervallan syntyminen tulee todennäköisesti kiristämään kansainvälistä ilmapiiriä.

Tältä pohjalta suhtaudun varsin kielteisesti vieraiden joukkojen tulon Suomeen. Ehdotankin, että Aseistakieltäytyjäliitto alkaa valmistautua uuteen tilanteeseen.

LÄÄKETTÄ VENÄJÄLLE

Heikki Nurminen

Herra Zhirinovskin vaalimenestys oli vahva takaisku koko Euroopan aseistariisuntakehitykselle. Venäjällä olisi nyt vastaanottavaista yleisöä meidänkin poliittiselle linjallemme, joka lupaa rahaa ja hyvinvointia, joka otetaan, niin mistäpä muualtaakaan kuin puna-armeijan pussista.

Antinationalistinen ja valtioiden rajoista vähät välittävä KAP käyttää Venäjän poliittista arvotyhjiötä hyväkseen. KAP on julistanut kilpailun, jonka aihe on vähintään kahdeksansivuinen sanoja ja kuvia sisältävä antimilitaristinen lentolehtinen, jonka kieli on venäjä.

Kilpailuvastaukset, eli venäjänkieliset lentolehtiset, lähetetään

KAP:n postilokeroon PL 105, 20501 Turku, Finland.

KAP on tietysti Kampanja Asevelvollisuus Pois ja tietenkään KAP ei paljasta ketkä ovat osallistuneet kilpailuun. Voittajakin saa palkintonsa vähintään Tu-

russe, Tukholmassa. Oslossa, Pietarissa tai Tallinnassa sen mukaan mikä kaupunki voittajalle sopii. Voittaja saa tietenkin itse kertoa voittaneensa jos uskaltaa.

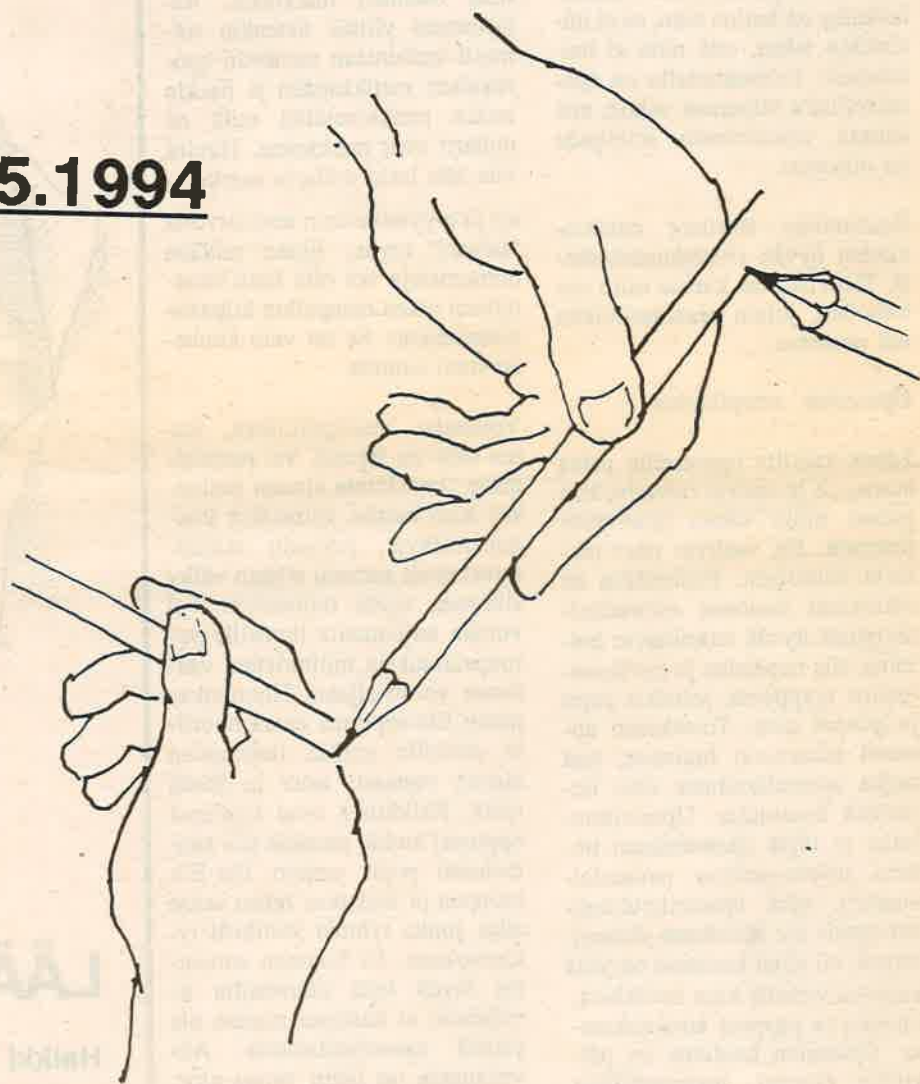
AKL:n POSTIKORTTIKILPAILU KAIKILLE TAITEILJOILLE

Aseistakieltäytyjäliitto julistaa täten
avatuksi rauhanaiheisen postikorttikil-
pailun kaikille maailman taiteilijoille.

Osallistua voit yhdelläkin ehdotuksella,
mutta aina parempi, jos mielikuvituk-
sestasi kimpoaa 1-5 kortin sarja.

Lähetä meille ehdotuksesi 31.5.1994
mennessä osoitteella

Aseistakieltäytyjäliitto
Postikorttikilpailu
Rauhanasema
Veturitori
00520 Helsinki

Voittajan , jota odottaa yllätyspalkinto,
valitsee AKL:n arvovaltainen raati.

**NYT SIVELTIMET JA KYNÄT SUIHKIMAAN!
ILOISTA KILPAILUMIELTÄ!**